

**Hallituksen esitys Eduskunnalle työttömyysetuuksien rahoitusta koskevan lainsäädännön uudistamisesta**

**ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ**

Esityksessä ehdotetaan, että työttömyysetuuksien rahoituksen järjestämisestä säädettäisiin erillinen laki. Siihen koottaisiin eri laeissa olevat työttömyysetuuksien rahoitusosuuksia, työttömyysvakuutusmaksuja ja niiden määräytymistä sekä perintää koskevat säännökset. Lakiin siirrettäisiin työttömyyskassalaista työttömyyskassojen keskuskassaa koskevat säännökset. Keskuskassan hallinto uudistettaisiin ja samalla sen nimi muutettaisiin työttömyysvakuutusrahastoksi.

Ehdotettu laki sääntelisi työttömyysturvain mukaisten työttömyyspäivärahojen, työvoimapoliittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaisten koulutustukien, vuorotteluvapaakoikeilusta annetun lain mukaisten vuorottelukorvausten, työttömien omaehtoisesta opiskelun tukemisesta annetun lain mukaisten koulutuspäivärahojen, työeläkeläisten, koulutus- ja erorahastosta annetun lain mukaisten etuuksien sekä palkkaturvan rahoituksen.

Ehdotuksen mukaan ansioon suhteutetun työttömyysturvan rahoituksessa valtio vastaisi perusturvaksi katsottavasta osuudesta työttömyyspäivärahoissa, työvoimapoliittisen aikuiskoulutuksen koulutustuissa, työttömien omaehtoisen opiskelun tukemiseksi maksettavissa koulutuspäivärahoissa ja vuorottelukorvauksissa. Työttömyyskassat rahoittaisivat jäsenmaksuillaan 5,5 prosenttia kunkin työttömyyskassan etuusmenoista kuitenkin siten, että työttömyyskassan osuus koulutustuissa on 5,5 prosenttia ansiotuen ansio-osista. Työttömyysvakuutusrahasto vastaisi edellä mainittujen etuuksien rahoituksesta siltä osin kuin valtio ja yksittäiset työttömyyskassat eivät ole siitä vastuussa. Lisäksi työttömyysvakuutusrahasto vastaisi työeläkeläisen, koulutus- ja erorahaston etuuksien sekä palkkaturvan menoista.

Työttömyysvakuutusrahaston menot rahoitettaisiin työttömyysvakuutusmaksuilla sekä

niistä saatavilla sijoitustoiminnan tuotoilla. Vakuutusmaksuvelvollisia olisivat sekä työnantajat että palkansaajat. Sääntely vastaisi voimassa olevaa lainsäädäntöä sisällöltään. Palkansaajien osallistuminen työttömyysetuuksien rahoitukseen olisi kuitenkin ehdotuksen mukaan yksivuotisen lainsäädännön sijasta määritelty toistaiseksi voimassa olevalla lailla.

Asianomainen ministeriö vahvistaisi työttömyysvakuutusrahaston esityksestä työnantajan ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun määrät. Työnantajien ja palkansaajien osuus etuuksien rahoituksesta olisi laissa määritelty siten, että vuoden 1998 jälkeiset vakuutusmaksujen muutokset jakautuisivat tasan työnantajan keskimääräisen maksun ja palkansaajan maksun kesken. Jos kuitenkin työnantajan keskimääräisen vakuutusmaksun ja palkansaajan vakuutusmaksun yhteismäärä on pienempi kuin kaksi prosenttia palkoista, palkansaajan vakuutusmaksu on kuitenkin vähintään 15 prosenttia edellä mainitusta yhteismäärästä.

Vakuutusperiaatteen mukaisesti palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun kertymästä se osa, joka keskimäärin vastaa työttömyyskassoihin kuulumattomien palkansaajien vakuutusmaksuista kertyvää määrää siltä osin, kuin näillä palkansaajilla ei ole oikeutta työttömyysvakuutusrahaston rahoittamiin etuuksiin, tilitettäisiin ehdotuksen mukaan kansaneläkelaitokselle työttömyysturvan peruspäivärahan ja työvoimapoliittisen aikuis-koulutuksen koulutustuen rahoitukseen.

Työttömyysvakuutusmaksujen vaihtelun tasottamiseksi työttömyysvakuutusrahastoon muodostetaan tuottojen ja menojen erotuksena suhdannepuskuri. Työttömyysvakuutusrahasto voi siten olla yli- tai alijäämäinen. Työttömyysvakuutusrahasto voisi talouden häiriötilanteessa ottaa menojensa kattamiseen lainoja, joihin valtioneuvostolla olisi ehdo-

tuksen mukaan oikeus antaa vastavakuuksia vaatimatta omavelkainen takaus.

Työttömyysvakuutusrahaston ohjesääntö annettaisiin asetuksella. Valtioneuvosto nimittäisi työttömyysvakuutusrahaston ylintä päätösvaltaa käyttävän toimielimen jäsenet siten, että jäsenistä kaksi kolmasosaa edustaisi työnantajia ja kolmasosa työntekijöitä.

Valtion työttömyysmenojen tasapainottamiseksi lakiin ehdotetaan otettavaksi erityinen säännös siirtymävaiheen järjestelyistä. Rahoitusosuuksien muuttumisesta valtiolle aiheutuvat lisäkustannukset korvattaisiin työttömyysvakuutusrahaston suorittamana siirtymämaksuna valtiolle. Järjestely olisi voimassa kaksi vuotta.

Koska työttömyysetuuksien rahoitus säänneltäisiin erillisessä laissa, ehdotetaan tästä johtuvat muutokset tehtäväksi työttömyyskassalakiin, työttömyysturvalakiin, työvoimapoliittisesta aikuiskoulutuksesta annettuun lakiin ja vuorotteluvapaakoikeilusta annettuun lakiin. Valtion eläke-rahastosta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että työttömyysvakuutusrahasto maksaisi valtion

eläkerahastolle valtion eläkejärjestelmän piirissä olevien osalta palkansaaajan työttömyysvakuutusmaksuosuutta vastaavan määrän valtion eläkejärjestelmän työeläkelisien rahoitukseen. Lisäksi tehtäisiin tekniset, lähinnä viittaussäännöksiä koskevat muutokset työntekijäin eläkelakiin, koulutus- ja erorahastosta annettuun lakiin ja palkkaturvasta annettuun lakiin.

Työttömyyskassalaista ehdotetaan kumottavaksi 9 luku kokonaan ja valtaosa 7 ja 8 luvun säännöksistä. Työttömyyskassalaissa säänneltäisiin rahoituksesta vain työttömyyskassan oman rahoituksen osalta. Lakiin jäisivät myös rahoitusta ja sen valvontaa koskevat tekniset säännökset. Työttömyyskassalakiin ehdotetaan lisäksi tehtäväksi eräitä muita muutoksia. Esityksen mukaan jäsenmaksujen tasausta koskeva säännös muutettaisiin ja työttömyyskassojen tasoitusrahastoa koskevia säännöksiä täsmennettäisiin.

Ehdotetut lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan ensi tilassa siten, että vuoden 1999 työttömyysvakuutusmaksujen maksuperusteet voidaan vahvistaa niiden mukaisesti.

## SISÄLLYSLUETTELO

|                                                                   |    |
|-------------------------------------------------------------------|----|
| ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ .....                             | 1  |
| YLEISPERUSTELUT .....                                             | 5  |
| 1. Johdanto .....                                                 | 5  |
| 2. Nykytila .....                                                 | 5  |
| 2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö .....                               | 5  |
| 2.2. Nykytilan arviointi .....                                    | 8  |
| 3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset .....             | 9  |
| 3.1. Esityksen tavoitteet .....                                   | 9  |
| 3.2. Keskeiset ehdotukset .....                                   | 11 |
| 4. Esityksen vaikutukset .....                                    | 12 |
| 4.1. Taloudelliset vaikutukset .....                              | 12 |
| 5. Asian valmistelu .....                                         | 16 |
| 6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja .....                    | 16 |
| YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT .....                                | 18 |
| 1. Lakiehdotusten perustelut .....                                | 18 |
| 1.1. Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta .....                 | 18 |
| 1 luku. Yleiset säännökset .....                                  | 18 |
| 2 luku. Työttömyysetuuksien rahoitusosuudet .....                 | 18 |
| 3 luku. Työttömyysvakuutusrahasto .....                           | 20 |
| 4 luku. Työnantajan työttömyysvakuutusmaksu .....                 | 20 |
| 5 luku. Palkansaaajan työttömyysvakuutusmaksu .....               | 21 |
| 6 luku. Työttömyysvakuutusmaksujen suuruus .....                  | 22 |
| 7 luku. Maksu- ja perintämenettely .....                          | 23 |
| 8 luku. Maksuosuuksien siirto .....                               | 23 |
| 9 luku. Erinäisiä säännöksiä .....                                | 24 |
| 10 luku. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset .....                 | 24 |
| 1.2. Työttömyyskassalaki .....                                    | 24 |
| 7 luku. Valtion ja työttömyysvakuutusrahaston rahoitusosuus ..... | 26 |
| 8 luku. Työttömyyskassojen keskuskassa ja tukimaksu .....         | 26 |
| 9 luku. Työttömyysvakuutusmaksu .....                             | 26 |
| 1.3. Työttömyysturvalaki .....                                    | 27 |
| 1.4. Laki työvoimapoliittisesta aikuiskoulutuksesta .....         | 27 |
| 1.5. Laki vuorotteluvapaakoikeilusta .....                        | 27 |
| 1.6. Laki koulutus- ja erorahastosta .....                        | 27 |
| 1.7. Työntekijän eläkelaki .....                                  | 27 |
| 1.8. Laki valtion eläkerahastosta .....                           | 27 |
| 2. Tarkemmat säännökset ja määräykset .....                       | 27 |
| 3. Voimaantulo .....                                              | 27 |
| 4. Säättämisyjärjestys .....                                      | 27 |

|                                                                                          |    |
|------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| LAKIEHDOTUKSET .....                                                                     | 30 |
| 1. Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta .....                                          | 30 |
| 2. Laki työttömyyskassalain muuttamisesta .....                                          | 36 |
| 3. Laki työttömyysturvalain 37 §:n muuttamisesta .....                                   | 38 |
| 4. Laki työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 30 §:n muuttamisesta .. | 39 |
| 5. Laki vuorotteluvapaakokeilusta annetun lain 12 §:n muuttamisesta .....                | 40 |
| 6. Laki koulutus- ja erorahastosta annetun lain 4 §:n muuttamisesta .....                | 41 |
| 7. Laki työntekijäin eläkelain 12 c §:n muuttamisesta .....                              | 42 |
| 8. Laki valtion eläkerahastosta annetun lain 3 §:n muuttamisesta .....                   | 43 |
| LIITE .....                                                                              | 44 |
| Rinnakkaistekstit .....                                                                  | 44 |
| 2. Laki työttömyyskassalain muuttamisesta .....                                          | 44 |
| 3. Laki työttömyysturvalain 37 §:n muuttamisesta .....                                   | 52 |
| 4. Laki työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 30 §:n muuttamisesta .. | 53 |
| 5. Laki vuorotteluvapaakokeilusta annetun lain 12 §:n muuttamisesta .....                | 54 |
| 6. Laki koulutus- ja erorahastosta annetun lain 4 §:n muuttamisesta .....                | 55 |
| 7. Laki työntekijäin eläkelain 12 c §:n muuttamisesta .....                              | 56 |
| 8. Laki valtion eläkerahastosta annetun lain 3 §:n muuttamisesta .....                   | 57 |

## YLEISPERUSTELUT

## 1. Johdanto

Esityksessä ehdotetaan työttömyysetuuksien rahoitus uudistettavaksi. Uudistuksen keskeisenä tavoitteena on järjestelmä, missä valtio vastaa työttömyyskassojen maksamisesta ansioon suhteutetuissa etuuksissa suhteellisen maksuosuuden sijasta kunkin etuuden perusturvaksi katsottavasta markkamäärästä. Tämän tason ylittävistä osasta etuuksia työttömyyskassat rahoittavat jäsenmaksuillaan 5,5 prosenttia. Muilta osin etuudet rahoitetaan perustettavasta työttömyysvakuutusrahastosta, mikä korvaa työttömyyskassojen keskuskassan ja mihin varat kerätään työnantajien ja palkansaajien pakollisilla työttömyysvakuutusmaksuilla. Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu säädetään pysyväksi. Työttömyysvakuutusmaksuja ei enää mitoitettaisi yksinomaan seuraavana kalenterivuotena arvioitujen menojen perusteella, vaan tavoitteena on tasoittaa taloudellisista suhdanteista johtuvia heilahteluja työttömyysvakuutusmaksuissa keräämällä työttömyysvakuutusrahastoon ylijäämää noususuhdanteessa ja purkamalla rahastoa laskusuhdanteessa.

## 2. Nykytila

## 2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

*Yleistä*

Työttömyysetuuksien rahoituksesta on säädetty osaksi kutakin etuutta koskevassa laissa ja osaksi työttömyyskassalaissa (603/1984). Työnantajien rahoitusosuus etuuksiin katetaan työnantajilta perittävällä työttömyysvakuutusmaksulla, josta säädetään työttömyyskassalain 9 luvussa. Vuosille 1994—1997 solmittuihin tulopoliittisiin ratkaisuihin liittyen työttömyysetuuksien rahoitusta on säännelty määräaikailla laeilla. Työ-, virka- tai muussa palvelussuhteessa olevat henkilöt ovat osallistuneet työttömyysturvan ja työeläkelisien kustantamiseen palkansaajan työttömyysvakuutusmaksulla. Samalla työttömyysturvan rahoitusosuuksia on muutettu työttömyyskassalain väliaikaisilla muutoksilla.

*Pysyvän lainsäädännön mukainen rahoitus*

Työttömyysturvalain (602/1984) mukaisen

peruspäivärahan lapsikorotuksineen rahoittaa valtio kansaneläkelaitokselle myönnettävällä valtionosuudella. Työttömyysturvalain mukaisen ansioon suhteutetun työttömyyspäivärahan rahoitukseen osallistuvat valtio, työnantajat ja työttömyyskassan jäsenet työttömyyskassalaissa säädettyjen perusteiden mukaisesti. Työttömyyskassalain 25 §:n mukaan valtionosuus ansioon suhteutetuista päivärahoista on 47,5 prosenttia sosiaali- ja terveystieteiden hyväksymistä palkansaajakassan maksamista päivärahoista ja yrittäjäkassan niin sanottuna jälkisuojajäsenmaksamista päivärahoista. Työttömyyskassalain 30 §:n mukaan työnantajien rahoitusosuus näihin päivärahoihin on 47 prosenttia. Työttömyyskassan jäsenten jäsenmaksuilla rahoitettava osuus on siten 5,5 prosenttia päivärahamenoista.

Työvoimapolitiitisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (763/1990) mukainen perustuki lapsikorotuksineen rahoitetaan valtion varoista. Sanotun lain mukaisten ansiotukien rahoituksesta valtio vastaa perustuen ja lapsikorotusten osuudesta ja sen lisäksi ansio-osasta 47,5 prosenttia. Ansio-osista työnantajat rahoittavat 47 prosenttia ja työttömyyskassan jäsenet 5,5 prosenttia.

Vuorotteluvapaakoikeilusta annetun lain (1663/1995) mukaisiin vuorottelukorvauksiin ja työttömien omaehtoisen opiskelun tukemisesta annetun lain (1402/1997) mukaisiin koulutuspäivärahoihin sovelletaan vastaavia rahoitusosuuksia kuin työttömyyspäivärahoihin.

Työeläkelisien rahoituksesta vastaavat pysyvän lain mukaan työnantajat. Oikeus työeläkkeen työeläkelisään henkilöllä on siltä ajalta, kun hän on saanut ansioon suhteutettua työttömyyspäivärahaa. Työttömyysajat otetaan huomioon työeläkkeissä työeläkelisinä. Näitä kuluja varten työttömyyskassalain 29 §:ssä tarkoitettu työttömyyskassojen keskuskassa maksaa työeläkejärjestelmään maksun, mikä olisi peritty, jos henkilöt olisivat olleet työssä.

Työntekijäin eläkelain (395/1961) 12 c §:n mukaan työttömyyskassojen keskuskassan tulee suorittaa vuosittain eläketurvakeskuskelle vakuutusmaksu, joka peittää työttömyysajan huomioon ottamisesta työntekijäin eläkelain ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/1962) mukaista toimintaa harjoittaville eläkelaitoksil-

le, merimieseläkelaisissa (72/1956) tarkoitettulle merimieseläkekassalle, kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelaisissa (202/1964) tarkoitettulle kunnalliselle eläkelaitokselle sekä evankelisluterilaisen kirkon eläkelain (298/1966) mukaista toimintaa harjoittavalle kirkon keskusrahastolle aiheutuvan vastuun ja muut aiheutuneet kulut. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa maksun prosenttimääränä keskuskassan tukimaksuista. Maksu vahvistetaan siten, että vakuutusmaksuna arvion mukaan kertyy sama määrä, joka saataisiin, jos ansioon suhteutettujen päivärahojen perusteena olevista palkoista suoritettaisiin työntekijäin eläkelain keskimääräistä työeläkevakuutusmaksua vastaava maksu. Eläketurvakeskus tilittää varat edelleen eläkelaitoksille tietyn jakoperusteen mukaan.

Vuoden 1997 alusta tuli voimaan työeläkelisän laskusääntöä koskeva lainmuutos (1167/1996), jonka jälkeen maksetuilta etuuspäiviltä työeläkelisää karttuu 80 prosenttia siitä tasosta, joka olisi karttunut aikaisemman lain mukaan. Samassa yhteydessä muutettiin myös edellä kuvatun työeläkelisän rahoittamiseksi tarkoitettun maksun määräämisen periaatteita vastaamaan työeläkelisän uutta karttumistasoa. Tältä osin muutos tulee voimaan siten, että uutta maksuperustetta sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1998 maksettavaan vakuutusmaksuun. Koska työttömyyskassojen keskuskassan vakuutusmaksu eläketurvakeskukselle maksetaan vuosittain jälkikäteen, ei edellä todetuilla muutoksilla ole vaikutusta vuodelta 1998 perittäviin työttömyysvakuutusmaksuihin, vaan uutta, alempaa maksuperustetta sovelletaan ensimmäisen kerran vasta vuonna 1999, vuodelta 1998 maksettavaan työttömyyskassojen keskuskassan vakuutusmaksuun eläketurvakeskukselle.

Koulutus- ja erorahastosta annetun lain (537/1990) mukaisista etuuksista ja palkkaturvain (649/1973) mukaisesta palkkaturvasta vastaa työttömyyskassojen keskuskassa.

#### *Työnantajan työttömyysvakuutusmaksu*

Työnantajien rahoitusosuus etuuksiin kateetaan työnantajilta perittävällä työttömyysvakuutusmaksulla. Työttömyyskassalain 33 §:n 1 momentin mukaan työnantaja, joka tapaturmavakuutuslain (608/1948) mukaan

on velvollinen vakuuttamaan työntekijänsä, on velvollinen maksamaan työttömyysvakuutusmaksun, joka peritään tapaturmavakuutuslain mukaisesta vakuutuksesta, lukuun ottamatta sanotun lain 57 §:ssä tarkoitettuja vakuutuksia, maksuunpannun vakuutusmaksun lisämaksuna. Työttömyyskassalain 34 §:n mukaan valtioneuvosto vahvistaa vuosittain työttömyysvakuutusmaksun siten, että työttömyyskassojen keskuskassa voi suoritua seuraavana kalenterivuonna lain mukaisista velvoitteistaan.

Työttömyyskassalain 33 a §:n mukaan velvollisuus työttömyysvakuutusmaksun maksamiseen on soveltuvin osin valtion liikelaitoksella, johon sovelletaan valtion liikelaitoksista annettua lakia (627/1987). Työttömyysvakuutusmaksu määrätään liikelaitoksen maksamien ennakkoperintälaissa (1118/1996) tarkoitettujen palkkojen määrän perusteella. Liikelaitoksen työttömyysvakuutusmaksun suuruuden vahvistaa valtioneuvosto erikseen.

Työttömyysvakuutusmaksut kerätään työttömyyskassojen keskuskassalle, joka toimii työttömyyskassalain 29 §:n mukaan työttömyyskassojen tukena. Maksujen perintä työnantajilta ja tilittäminen keskuskassalle hoidetaan tapaturmavakuutuslaitosten toimesta. Vakuutusyhtiöitä, jotka harjoittavat lakisääteistä tapaturmavakuutusta, on 14 kappaletta. Valtion liikelaitoksilta maksut perii valtiokonttori.

#### *Työttömyyskassojen rahoitus*

Työttömyyskassalain 19 §:n mukaan työttömyyskassan jäsenmaksut on määrättävä siten, että niitä yhdessä valtionosuuden ja työttömyyskassan keskuskassan tukimaksun kanssa voidaan pitää riittävinä kassan sitoumusten täyttämiseen. Jäsenmaksut vahvistaa sosiaali- ja terveysministeriö vuosittain työttömyyskassan lokakuun loppuun mennessä tekemän jäsenmaksuesityksen perusteella.

Työttömyyskassalain 19 a §:n mukaan eri aloilla vallitsevan työttömyysrasituksen tasottamiseksi valtio voi suorittaa jäsenmaksun tasausta valtion tulo- ja menoarviossa sanottuun tarkoitukseen osoitettujen määrärahojen puitteissa niille työttömyyskassoille, joiden työttömyyspäivärahamenot ovat edellisenä vuonna ylittäneet 75 prosentilla lasketut keskimääräiset päivärahamenot.

Työttömyyskassalain 20 §:n mukaan työttömyyskassalla tulee olla tasoitusrahasto. Vuotuinen ylijäämä siirretään tasoitusrahastoon, kunnes sen määrä on sosiaali- ja terveysministeriön vahvistaman täyden määrän suuruinen. Kassojen tasoitusrahaston täysimääräinen koko on ministeriön päätöksen mukaan riippuvainen kassan koosta ja kassan omalla vastuulla olevasta etuusmenosta. Mitä pienempään etuusmenoluokkaan kassa kuuluu, sitä suurempi saa tasoitusrahasto olla etuusmenoihin nähden.

Eri aloilla vallitsevan työttömyysrasituksen tasottamiseksi toimii työttömyyskassajärjestelmässä keskinäisen vastuun pohjalta työttömyyskassojen tukikassa. Työttömyyskassalain 21 §:n mukaan kaikkien palkansaajakassojen tulee olla tukikassan jäseniä ja niiden tulee suorittaa jäsenmaksuna ministeriön vahvistama markkamäärä jäsentä kohti vuodessa siten, että tukikassan varat riittävät työttömyyskassalain edellyttämään kassojen vajauksen täyttämiseen. Tukikassan jäsenmaksu voidaan vahvistaa enintään kymmenesosaksi kassojen jäsenten keskimääräisestä jäsenmaksusta ja se on vahvistettava enimmäismääräksi aina, milloin valtion lisäosuutta jouduttaisiin käyttämään kassojen alijäämien kattamiseen tai ilmeinen vaara siihen on olemassa. Tukikassan jäsenmaksu oli enimmillään 40 markkaa jäsentä kohti vuonna 1994. Jäsenmaksua ei ole peritty vuosina 1996—1998.

Työttömyyskassojen omia tasoitusrahastoja ja tukikassaa voidaan käyttää kassojen vajauksen täyttämiseen. Jos työttömyyskassan tilinpäätös osoittaa vajausta, käytetään sen täyttämiseen työttömyyskassalain 22 §:n mukaan tasoitusrahastosta enintään 50 prosenttia. Jos tilinpäätös tämänkin jälkeen osoittaa edelleen vajausta, saadaan vajausta täyttää tukikassan varoista. Tukikassan varoja voidaan yhden kalenterivuoden aikana käyttää enintään puolet niiden määrästä kassojen vajauksen suhteessa. Jos kassan vajausta ei tälläkään tavoin saada katetuksi, vajausta täytetään valtion varoista kassalle myönnettävällä lisäosuudella. Valtion lisäosuutta on viimeksi maksettu vuoden 1993 alijäämien kattamiseen 3,7 miljoonaa markkaa 23 kassalle ja enimmillään 159 miljoonaa markkaa 45 kassalle vuoden 1992 alijäämien kattamiseen.

Yrittäjäkassojen osalta rahoitus poikkeaa palkansaajakassojen rahoituksesta seuraavasti: yrittäjäkassan maksamien etuuksien rahoitukseen ei pääsääntöisesti makseta työnan-

tajaosuutta, yrittäjäkassat eivät ole tukikassan jäseniä eikä niiden vajauksien täyttämiseen myönnetä valtion lisäosuutta.

### *Määräaikaiset rahoitusjärjestelyt*

Työttömyyskassalain mukaista rahoitusta on vuodesta 1993 lähtien väliaikaisesti muutettu yksivuotisilla laeilla. Työnantajan työttömyysvakuutusmaksusta on vuosille 1993—1998 säädetty lailla (572/1993, 1099/1993, 1321/1994, 1584/1995, 910/1996 ja 1205/1997) sen sijaan, että maksun suuruudesta olisi työttömyyskassalain 34 §:n mukaisesti päätetty valtioneuvoston päätöksellä. Syynä tähän on ollut se, että mainitusta säännöksestä poiketen työttömyysvakuutusmaksun suuruus on ollut porrastettu yrityksen maksaman palkkasumman mukaan ja työttömyysvakuutusmaksu on eräinä vuosina mitoitettu siten, että keskuskassan talousarvio on ollut alijäämäinen.

Vuodesta 1993 lähtien palkansaajat ovat osallistuneet työttömyysetuuksien rahoittamiseen erityisellä palkansaajilta perittävällä työttömyysvakuutusmaksulla, jota koskevat yksivuotiset lait on annettu vuosille 1993—1998 (1649/1992, 1097/1993, 1322/1994, 1585/1995, 911/1996 ja 1206/1997). Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu oli vuonna 1993 0,2 prosenttia palkasta, vuosina 1994 ja 1995 1,87 prosenttia palkasta, vuosina 1996 ja 1997 1,5 prosenttia palkasta ja kuluvana vuonna 1,4 prosenttia palkasta.

Velvollisuus palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun maksamiseen koskee työ- tai virkasuhteessa tai muussa palvelussuhteessa olevien henkilöitä, joille työnantaja on järjestänyt tapaturmavakuutuslaissa tarkoitetun pakollisen tapaturmasuojan tai joita koskee valtion virkamiesten tapaturmakorvauksesta annetun lain (449/1990) nojalla määräytyvä tapaturmasuoja. Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksua ei pidetä kommandiittiyhdistön ja avoimen yhtiön vastuunalaiselta yhtiömieheltä eikä myöskään perhehoitajalaissa (312/1992) tarkoitetuilta perhehoitajilta, joita tapaturmavakuutuslain 3 a §:n nojalla koskee lakisääteinen tapaturmasuoja.

Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun tuotosta vuosina 1994—1997 on käytetty 80 miljoonaa markkaa ylittävältä osalta puolet työttömyyskassalain 25 §:n 1 momentin mukaisen valtionosuuden vähentämiseen ansioon suhteutetun työttömyyspäivärahan

rahoituksessa ja puolet työeläkelisien rahoitukseen. Vuonna 1998 valtion osuuden vähentämiseen käytetään 54 prosenttia ja työeläkelisiin 46 prosenttia. Valtion eläkejärjestelmän piiriin kuuluville henkilöille maksetuista palkoista perityistä maksuista puolet on ohjattu vuonna 1997 ja 46 prosenttia ohjataan vuonna 1998 valtion eläkelain 10 a §:ssä tarkoitetun työeläkelisän rahoitukseen.

Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun tuotosta on vuonna 1993 60 miljoonaa markkaa ja vuosina 1994—1998 80 miljoonaa markkaa ohjattu edellä mainittuun jäsenmaksujen tasaukseen, kuitenkin siten, että jäsenmaksujen tasaus on suoritettu niille työttömyyskassoille, joiden päivärahamenot ovat ylittäneet 50 prosentilla keskimääräiset päivärahamenot.

Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksuun liittyen ansioon suhteutetun työttömyyspäivärahan rahoitusosuuksia on muutettu väliaikaisesti vuosina 1994—1997. Työttömyyskassalain 25 ja 30 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetuilla laeilla (1098/1993, 1323/1994 ja 1586/1995) säädettiin siitä, että vuosina 1994—1996 valtion rahoitusosuus ansioon suhteutetun työttömyysturvan päivärahamenoista oli 62,5 prosenttia, työnantajan rahoitusosuus 32 prosenttia ja kassojen jäsenten rahoitusosuus 5,5 prosenttia. Vuotta 1997 koskeva vastaava laki (912/1996) laski valtion laskennallista osuutta 54,5 prosenttiin ja nosti työnantajan osuuden 40 prosenttiin. Lomautusajalta maksettaviin päivärahoihin valtion osuus oli kuitenkin mainittuna vuonna 27 prosenttia ja työnantajan osuus 67,5 prosenttia. Vuotta 1998 koskevan lain (1207/1997) mukaan valtion osuus päivärahoihin on 52,5 prosenttia ja työnantajan osuus 42 prosenttia. Lomautusajalta maksettaviin päivärahoihin osuudet ovat samat kuin vuonna 1997. Valtion tosiallinen rahoitusosuus on kuitenkin ollut mainittuja lukuja alempi, koska valtion rahoitusosuutta pienentämään on käytetty palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun tuottoa.

## 2.2. Nykytilan arviointi

Syvä talouslama 1990—luvun alussa johti lyhyessä ajassa työttömien määrän moninkertaistumiseen. Työttömyysturvan ohella toimeentuloturvan muutkin menot lisääntyivät ja samanaikaisesti sosiaaliturvan rahoitusmahdollisuudet heikentyivät myös vero-

pohjan ja pakollisten vakuutusmaksujen perusteena olevien tulojen vähentymisen johdosta. Seurauksena oli sosiaalivakuutusmaksujen voimakas nousupaine. Kehitys johti osaltaan myös valtion velkaantumiseen.

Sosiaalivakuutusmaksujen nostamisen tarve johti osaltaan myös tarpeeseen arvioida uudelleen vakuutusmaksujen jakautuminen työnantajien ja palkansaajien kesken. Arviointi johti työntekijän työeläkemaksun säätämiseen vuodesta 1993 lukien, mikä pohjautui työmarkkinain keskusjärjestöjen tekemään sopimukseen, palkansaajan pakollisen työttömyysvakuutusmaksun säätämiseen vuodesta 1993 lukien sekä vakuutettujen sairausvakuutus- ja kansaneläkemaksujen korotuksiin. Näiden toimenpiteiden seurauksena pakollisten sosiaalivakuutusmaksujen nousu jakautui tasaisemmin työnantajamaksujen ja vakuutetuilta perittyjen maksujen kesken. Talouskasvun käynnistyminen ja työttömien määrän aleneminen vuoden 1994 jälkeen on jonkin verran jo helpottanut sosiaaliturvan rahoituspaineita, mikä on antanut taloudellisia mahdollisuuksia järjestää sosiaalivakuutuksen rahoitusta vakuutusperiaatteen ja ohjausvaikutusten kannalta tarkoituksenmukaisemmaksi.

Sosiaalivakuutuksessa laajasti hyväksytyn periaatteen mukaan valtion, mahdollisesti yhdessä muun julkisen sektorin kanssa, tulee verovaroin vastata perusturvaksi katsottavasta osasta etuuksia. Perusturvaksi katsotaan ne etuudet, joihin henkilöllä on vakuutustahtuman satuttua oikeus ilman velvollisuutta vakuutusmaksujen maksamiseen. Siltä osin kun etuudet ovat aikaisempiin ansioihin suhteutettuja, oikeus niihin yleensä edellyttää palkkaperusteisten vakuutusmaksujen maksamista. Tämän periaatteen toteuttamiseksi vakuutetun kansaneläkemaksusta luovuttiin 1996 vuoden alusta ja vakuutetun sairausvakuutusmaksun 80 000 äyrin ylittävältä äyrimäärältä perittyä korotettua maksua on asteittain alennettu.

Työttömyysturvaetuuksien nykyisessä rahoituksessa on edellä todetun rahoituksen jako- ja vakuutusperiaatteen kannalta eräitä pakolliseen palkansaajan työttömyysvakuutusmaksuun liittyviä epäkohtia, vaikka maksun keräämistä sinänsä voidaan pitää perusteltuna rahoituksen tasaisemman jakautumisen ja lisääntyneen läpinäkyvyyden johdosta.

Perusteltuna ei voida pitää sitä, että käytännössä noin puolet palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun tuotosta käytetään pie-

mentämään valtion osuutta ansioturvan menoista. Menettelyssä palkkaperusteisella vakuutusmaksulla rahoitetaan jo selvästi perusturvaksi katsottavaa osaa menoista. Perusteltuna ei voida myöskään pitää sitä, että palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu on kaikille palkansaajille pakollinen, vaikka maksun tuotolla rahoitetaan pääosin sellaisia etuuksia, joiden saamisen edellytyksenä on vapaaehtoinen työttömyyskassan jäsenyys (ansioturvan päivärahat ja työeläkelisät). Vähäinen osa maksun tuotosta käytetään työttömyyskassojen jäsenmaksun tasaamiseen.

Työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen ansiotukien rahoituksessa valtio vastaa peruspäivärahaa vastaavasta perustuesta ja lapsikorotuksista, ja rahoittaa lisäksi 47,5 päivärahojen ansio-osista. Valtion osuus kokonaismenoista ylittää näin ollen selvästi perusturvaksi katsottavan osan. Valtion osuuden määräytyminen suhteellisenä osuutena maksettavan ansiopäivärahan määrästä merkitsee käytännössä sitä, että valtio maksaa markkamääräisesti sitä enemmän, mitä suuremmasta päivärahasta on kysymys. Vastavasti, jos päivärahan taso vastaa esimerkiksi peruspäivärahaa, se rahoitetaan osittain palkkaperusteisilla työttömyysvakuutusmaksuilla.

Ongelmana työttömyysturvan rahoitusjärjestelmässä voidaan myös pitää vakuutusmaksujen heilahtelua vaimentavan puskuroinnin puuttumista. 1990-luvun kokemukset osoittavat, että työttömyysvakuutusmaksujen mitoittaminen pelkästään seuraavan kalenterivuoden menoja vastaaviksi kärjistää suhdanteita ja lisää laskusuhdanteessa työttömyyttä. Suomen osallistuminen Euroopan talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen puoltaisi osaltaan rahoituksen suhdannepuskurointia.

Työttömyyskassoilla on tasotusrahastot, joilla on voitu työttömyyskassalain mukaisesti kattaa osa työttömyyskassojen lamausien alijäämistä ja myös jossain määrin vaimentaa jäsenmaksujen vaihteluita. Viime vuosiin saakka työttömyyskassojen tasotusrahastot ovat olleet suhteellisen pieniä. 1990-luvun lama osoitti tarvetta kasvattaa tasotusrahastojen kokoa, jotta myös kassojen jäsenmaksujen heilahteluita voidaan vaimentaa. Työttömyyskassojen tasotusrahastojen yhteismäärä vuoden 1997 alussa oli noin 695 miljoonaa markkaa. Työttömyyskassojen tukikassan varat vuoden 1997 lopussa olivat noin 178 miljoonaa markkaa.

Nykyisessä järjestelmässä kassojen tasoi-

tusraaston koko on riippuvainen kassan koosta ja kassan omalla vastuulla olevasta etuusmenosta. Mitä pienempään etuusmenoluokkaan kassa kuuluu, sitä suurempi saa tasotusrahasto olla etuusmenoihin nähden. Nykyinen tasotusraaston määräytymisperuste pyrkii siten lisäämään työttömyyskassojen jäsenmaksujen suhdannevaihteluita. Taloudellisessa taantumassa, jossa etuusmenot kasvavat ja jäsenmaksutulot vähenevät, on sekä etuusmenojen kasvusta että tasotusraaston suuruuden sääntelystä seurauksena samanaikaisesti painetta jäsenmaksujen kasvattamiseen.

### 3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

#### 3.1. Esityksen tavoitteet

Esityksen tavoitteena on uudistaa ja vakiinnuttaa työttömyyspäivärahojen ja muiden kokonaan tai osittain työttömyysvakuutusmaksulla rahoitettavien etuuksien rahoitus nykyistä johdonmukaisemmaksi ja eri suhdannevaiheissa kestävämmäksi. Uudistus pohjautuu työmarkkinain keskusjärjestöjen sopimukseen keskeisistä periaatteista työttömyysturvamenojen rahoituksen vakiinnuttamiseksi ja maksuheilahtelujen tasoittamiseksi 1.1.1999 lukien, mikä on osa työmarkkinain keskusjärjestöjen 18.11.1997 allekirjoittamaa sopimusta periaatteista, joilla työeläkevakuutus- ja työttömyysturvamaksujen muutoksia suhdannevaihteluissa tasataan sekä kannanotto yrityskehityksen sopeutuskeinojen lisäämiseksi. Hallitus on omalta osaltaan hyväksynyt sopimuksessa todetut periaatteet ja tavoitteet.

Työttömyysvakuutusmaksujen suhdannevaihteluista johtuvien muutosten vähentämiseksi työnantajilta ja palkansaajilta kerättävät työttömyysvakuutusmaksut tilitettäisiin työttömyysvakuutusrahastoon, mikä korvaisi nykyisen työttömyyskassojen keskuskassan. Työttömyysvakuutusmaksut mitoitettaisiin siten, että rahastoon muodostuisi ylijäämää noususuhdanteessa, mikä käytettäisiin menojen kattamiseen laskusuhdanteessa. Edellä mainitun sopimuksen mukaan riittävä rahaston ylijäämä normaaleja suhdannevaihtelua ajatellen on noin 3,0 miljardia markkaa, mikä olisi talouden kehitystä koskevien ennusteiden mukaan saavutettavissa vuosien

2002—2004 paikkeilla. Teoreettisessa tarkastelussa puskuroinnilla voitaisiin estää työttömyysvakuutusmaksujen vaihtelut esimerkiksi seuraavassa tilanteessa:

Esimerkkilaskelma 3 vuotta kestävä negatiivisen ja positiivisen taloudellisen häiriön vaikutuksista; lähtötiedot vastaavat läheisesti vuoden 2005 tilannetta.

| Vuosi | Työttömien määrän ero normaaliin | Työttömyysvakuutusrahaston kustannusten ero normaaliin (mrd mk) | Palkasta perittävä työttömyysvakuutusmaksu, jos puskurointia ei olisi | Työttömyysvakuutusrahaston budjetin ero normaaliin (mrd mk) | Työttömyysvakuutusrahaston koko (mrd mk) |
|-------|----------------------------------|-----------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------|------------------------------------------|
| 0     | 0                                | 0                                                               | 2.8                                                                   | 0                                                           | 3.00                                     |
| 1     | 40 000                           | 1.33                                                            | 3.3                                                                   | -1.48                                                       | 1.52                                     |
| 2     | 80 000                           | 2.65                                                            | 3.8                                                                   | -2.95                                                       | -1.43                                    |
| 3     | 40 000                           | 1.33                                                            | 3.3                                                                   | -1.48                                                       | -2.91                                    |
| 4     | 0                                | 0                                                               | 2.8                                                                   | 0                                                           | -2.91                                    |
| 5     | -40 000                          | -1.33                                                           | 2.3                                                                   | 1.48                                                        | -1.43                                    |
| 6     | -80 000                          | -2.65                                                           | 1.9                                                                   | 2.95                                                        | 1.52                                     |
| 7     | -40 000                          | -1.33                                                           | 2.3                                                                   | 1.48                                                        | 3.00                                     |
| 8     | 0                                | 0                                                               | 2.8                                                                   | 0                                                           | 3.00                                     |

Taulukon esimerkissä oletetaan kolme vuotta kestävä laskusuhdanne, jota seuraa kolme vuotta kestävä noususuhdanne. Käytämällä rahastoon kerättyä puskuria ja sallimalla rahastoon vuosina 3—4 enimmillään noin 3 miljardin markan alijäämä, keskimäärin perittävä työttömyysvakuutusmaksu voidaan pitää samansuuruisena koko suhdannekierron ajan. Jos taulukon esimerkissä työttömyyden nousuun ei varauduttaisi rahastotamalla, työttömyyden kasvu noin 40 000 henkilöllä nostaisi keskimäärin perittäviä työttömyysvakuutusmaksuja noin 0,5 prosenttiyksiköllä.

Tavoitteena on, että myös työttömyyskassojen kassakohtaiset tasotusrahastot voitaisiin mitoitaa siten, että kassojen jäsenmaksujen heilahteluja voitaisiin vaimentaa vaarantamatta kuitenkaan maksuvalmiutta.

Rahoituksen vakiinnuttamiseksi eri rahoitajatahojen, valtion, työnantajien, palkansaajien ja työttömyyskassojen vastuu menoista määriteltäisiin myös uudelleen. Samalla korjattaisiin nykyisessä rahoitusjärjestelmässä esityksen kohdassa 2.2. mainittuja epäjohtamukaisuuksia siten, että valtio vastaisi perusturvaksi katsottavasta osasta menoja.

Tavoitteen toteuttaminen valtionosuuksien mitoituksen kohdalla on käytännössä ongelmallinen sen johdosta, että työttömyysajan toimeentuloturvasa perusturvaksi katsottavan määrän tulisi lähinnä vastata tarveharkintaista työmarkkinatukea. Koulutusajan toimeentuloturvasa perusturvaksi katsottava

määrä olisi lähinnä opintotuen tai työttömän henkilön ollessa kyseessä, työmarkkinatuen määrä. Käytännössä valtionosuuden mitoittaminen työttömyyskassoissa tarveharkintasaännösten pohjalta ei ole teknisesti toteutettavissa, minkä johdosta täyden peruspäivärahan määrän voidaan riittävällä tavalla katsoa toteuttavan asetettua tavoitetta ansioiden suhteutetuissa päivärahoissa. Valtionosuuden määräytyminen markkamääräisenä johtaa teknisenä ratkaisuna lähemmäs perusturvakäsitettä kuin nykyinen suhteellinen määräytymistapa.

Lomautusajalta ja niin sanotuilta lisäpäiviltä maksettavien työttömyyspäivärahojen rahoitukseen valtio ei osallistuisi lainkaan.

Esityksen tavoitteena on myös selkiyttää rahoituksen suunnittelu- ja valmisteluvastuita hallituksen ja työmarkkinain keskusjärjestöjen kesken. Koska työttömyysvakuutus on oleellinen osa työelämän sosiaalivakuutusta, on luontevaa, että työmarkkinajärjestöt neuvottelevat myös perusturvan tason ylittävistä etuuksista ja tekevät niitä koskevia esityksiä asianomaiselle ministeriölle.

Valtioneuvoston hyväksymän Suomen työllisyyspolitiikan toimintasuunnitelman mukaan tavoitteena on, että julkisin varoin rahoitetaan ensisijaisesti vähimmäisturvaa ja työnantajien ja vakuutettujen maksuilla ansiosidonnaista turvaa. Pelkästään etuuksien ansiosidonnaisten osien rahoittaminen palkaperusteisilla maksuilla merkitsisi, että valtion tulisi rahoittaa kaikkien esityksessä tar-

koitettujen, kassojen maksamien ansioon sidottujen etuuksien osalta peruspäivärahaa ja lapsikorotuksia vastaavat osat. Tarkoituksena on, että tämän periaatteen toteuttamisesta ja muista rahoituksessa mahdollisesti tarvittavista muutoksista neuvoteltaisiin kolmikantaisesti siten, että mahdolliset muutokset ovat toimeenpantavissa vuoden 2001 alusta lukien. Hallitus lähtee siitä, että valtiolle ei saa syntyä lisäkustannuksia myöskään vuoden 2000 jälkeisissä ratkaisuihin.

### 3.2. Keskeiset ehdotukset

Työttömyysetuuksien rahoituksesta ehdotetaan säädettäväksi erillinen laki, johon koottaisiin etuuksien rahoitusosuuksia, työttömyysvakuutusmaksuja ja työttömyyskassojen keskuskassaa koskevat säännökset. Ehdotetulla rahoituslainsäädännöllä työttömyysturvan ja siihen liittyvien menojen rahoitus vakiinnutetaan ja työttömyysvakuutusmaksujen heilaitelua tasoitetaan vuoden 1999 alusta lukien. Työttömyysturvan rahoitus esitetään uudistettavaksi seuraavien periaatteiden mukaisesti:

Ansioon suhteutetun työttömyysturvan rahoituksessa valtio vastaisi perusturvaksi katsottavasta osuudesta työttömyyspäivärahoissa, työvoimapolitiittisessa aikuiskoulutuksessa, työttömän omaehtoisen opiskelun tukemiseksi maksettavassa koulutuspäivärahassa ja vuorottelukorvauksessa. Perusturvaosuutena valtio maksaisi peruspäivärahan markkamäärää vastaavan summan siten, että soviteltuna tai vähennettynä maksettavaan etuuteen valtion osuus vastaisi peruspäivärahan markkamäärän suhteellista osaa maksettavasta etuudesta.

Valtionosuutta ei kuitenkaan suoritettaisi lomautusajalta maksettaviin työttömyyspäivärahoihin eikä työttömyysturvalain 26 §:n nojalla maksettaviin lisäpäiviin. Ratkaisu korostaa työntantajien ja palkansaajien rahoitusvastuuta sanotuista menoista. Valtion vetäytymistä rahoitusvastuusta voidaan perustella sillä, että kyseiset henkilöt eivät aina ole aidosti työmarkkinoiden käytettävissä työttöminä työnhakijoina.

Työttömyyskassat rahoittaisivat jäsenmaksuillaan 5,5 prosenttia kunkin kassan etuusmenoista kuitenkin siten, että työttömyyskassan osuus koulutustuissa on 5,5 prosenttia ansiotuen ansio-osista.

Työntantajien rahoitusvastuusta huolehtivan työttömyyskassojen keskuskassan hallinto

uudistettaisiin siten, että työntantajilla on halintopaikoista kaksi kolmasosaa ja palkansaajilla kolmasosa. Samalla keskuskassan nimi muutetaan työttömyysvakuutusrahastoksi. Työttömyysvakuutusrahasto vastaisi ansioon suhteutetun työttömyysturvan rahoituksessa työttömyyspäivärahojen, työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen, koulutuspäivärahan, työeläkelisien, vuorottelukorvauksen sekä koulutus- ja erorahaston aiheuttamista menoista siltä osin kuin valtio ja yksittäiset työttömyyskassat eivät ole niistä vastuussa. Valtion eläkejärjestelmän työeläkelisän kustannuksiin työttömyysvakuutusrahasto osallistuisi valtion eläkerahastolle suoritettavalla maksulla. Se määräytyisi työeläkejärjestelmän työeläkelisää koskevan maksun perusteiden mukaisesti siten, että työttömyysvakuutusrahaston vastuulla olisi se osa, mikä vastaa palkansaajamaksun tuoton osuutta työttömyysvakuutusrahaston koko vakuutusmaksutuotosta.

Työttömyysvakuutusrahaston menot rahoitettaisiin työntantajilta ja palkansaajilta kerättävillä työttömyysvakuutusmaksuilla. Työntantajilta ja palkansaajilta perittävistä maksuista ja vakuutusmaksuperusteista säädettäisiin työttömyysetuuksien rahoituksesta annettavalla lailla. Lähtökohtana olisi vuoden 1998 maksujen taso: työntajan työttömyysvakuutusmaksu 0,9 prosenttia yrityksen palkkasumman viiteen miljoonaan markkaan saakka ja sen ylittävältä osalta 3,9 prosenttia, jonka perusteella työntajien keskimääräinen vakuutusmaksu on 2,8 prosenttia palkoista ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu 1,4 prosenttia palkoista. Vuoden 1998 jälkeen vakuutusmaksujen muutokset jakautuisivat tasan työntajan keskimääräisen vakuutusmaksun ja palkansaajan vakuutusmaksun kesken. Jos työntajan keskimääräisen vakuutusmaksun ja palkansaajan vakuutusmaksun yhteismäärä olisi pienempi kuin 2,0 prosenttia palkoista, palkansaajan vakuutusmaksu olisi kuitenkin vähintään 15 prosenttia edellä mainitusta yhteismäärästä.

Ehdotuksen mukaan asianomainen ministeriö vahvistaisi työttömyysvakuutusmaksujen määrän työttömyysvakuutusrahaston esityksestä.

Jotta työntajan ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksujen kehitys muodostuisi mahdollisimman vakaaksi, ehdotetaan työttömyysturvan rahoitusjärjestelmää kehitettäväksi siten, että työttömyysvakuutusrahastolla olisi rahaston tuottojen ja menojen ero-

tuksena muodostuva suhdannepuskuri. Rahasto voisi siten olla yli- tai alijäämäinen. Puskurin keräämisestä tai purkamisesta odotettavissa oleva suhdannekehitys huomioon ottaen päättäisi työttömyysvakuutusrahaston hallintoneuvosto tehdessään vuosittaista esitystään työttömyysvakuutusmaksuista. Puskuria voitaisiin kerätä, kun työttömyyden ja etuusmenojen aleneminen antaa siihen mahdollisuuden. Työttömyysvakuutusrahaston riittävä puskuri normaaleja suhdannevaihteluja ajatellen olisi noin 3 miljardia markkaa. Työttömyysvakuutusrahasto voisi ehdotuksen mukaan myös ottaa velkaa menojensa kattamiseen. Tämä tulisi kysymykseen silloin, kun rahasto talouden häiriötilanteessa ei suhdannepuskurinkaan avulla pystyisi kattamaan menojaan. Voimassa olevan lain mukaisesti ehdotetaan, että valtioneuvostolla olisi valtuus antaa omavelkaisia takauksia rahaston lainojen takaamiseksi.

Peruspäiväraha ja työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen perustuki ovat vakuutusmuotoisia työttömyysetuuksia. Niiden saamisen edellytyksenä on työssäoloehdon täyttyminen vastaavalla tavalla kuin ansioon suhteutetuissa työttömyysetuuksissa. Etuihin ei sovelleta tarveharkintaa, jolloin erityistä merkitystä on sillä, että etuuden saajan puolison tulot eivät vaikuta maksettavaan etuuteen. Peruspäiväraha poikkeaa myös keskeisiltä työvoimapolitiittisilta edellytyksiltään hallitusmuodon 15 a §:n 2 momentin mukaisesta syyperusteisesta perusturvaetuudesta, joka työttömyyden kohdalla on työmarkkinatuki. Edellä todetusta johtuen käytettäisiin vakuutusperiaatteen mukaisesti peruspäivärahan ja perustuen rahoitukseen valtionosuuden lisäksi työstä ansaitusta palkasta pidätettyjä työttömyysvakuutusmaksuja. Tämän vuoksi ehdotetaan, että työttömyysvakuutusrahasto tilittäisi kansaneläkelaitokselle työttömyyskassoihin kuulumattomien palkansaajien vakuutusmaksusta määrän, joka keskimäärin vastaa työttömyyskassoihin kuulumattomien palkansaajien vakuutusmaksuista kertyvää määrää siltä osin, kuin näillä ei ole oikeutta niihin etuuksiin, joiden rahoittamiseen työttömyysvakuutusrahasto osallistuu. Määrä käytettäisiin peruspäivärahan ja perustuen rahoitukseen.

Ehdotetuista työttömyysturvan rahoitusosuuksien ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun tuoton jakoperusteiden muutoksista valtiolle saattaa aiheutua kokonaismenojen lisäystä. Valtion osuuden tasapai-

nottamiseksi ehdotetaan määräaikaisen siirtymämaksua koskevan järjestelyn käyttöön ottamista. Ehdotuksen mukaan työttömyysvakuutusrahasto suorittaisi valtiolle vuosittain kahden vuoden ajalta siirtymämaksun, jolla korvattaisiin edellä mainituista muutoksista valtiolle aiheutuneet lisäkustannukset. Siirtymämaksun määrän vahvistaisi valtioneuvosto asianomaisen ministeriön esityksestä, jonka tulisi pyytää asiasta työttömyysvakuutusrahaston lausunto. Siirtymämaksun suuruutta vahvistettaessa otettaisiin huomioon peruspäivärahoihin ja perustukeen ja valtion eläkerahastolle tilittävät osuudet palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun tuotosta, koulutustuen rahoitusosuuksien muutos ja se, ettei valtionosuutta ehdotuksen mukaan maksettaisi lomautusajan päivärahoihin eikä lisäpäiviin.

Valtion rahoitusosuudesta edellä todetun siirtymävaiheen jälkeen neuvoteltaisiin erikseen valtion ja työmarkkinain keskusjärjestöjen kesken kohdassa 3.1. esitetyn mukaisesti.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi myös työttömyyskassalain eräitä säännöksiä. Työttömyyskassojen rahoitusjärjestelmää kehitetään siten, että asianomainen ministeriö määrittelee työttömyyskassakohtaiselle tasotusrahastolle maksuvalmiuden turvaamiseksi vähimmäismäärän ja enimmäismäärän. Näiden rajojen sisällä työttömyyskassa voi omilla tasotusrahastoa koskevilla päätöksillään tasata suhdannevaihteluista johtuvia jäsenmaksujen muutoksia.

Jäsenmaksujen tasausta työttömyyskassoille maksettaisiin työttömyysvakuutusrahaston varoista. Tasausten määräytymisperusteita ehdotetaan muutettavaksi siten, että tasaus kohdentuisi aikaisempaa oikeudenmukaisemmin ja laajemmin.

## **4. Esityksen vaikutukset**

### **4.1. Taloudelliset vaikutukset**

Lähtökohtana on, että esityksen mukaiset rahoitusjärjestelyt eivät lyhyellä aikavälillä muuta rahoitussuhteita valtion, työttömyysvakuutusrahaston ja työttömyyskassojen kesken. Tarkasteltavina olevien menojen rakenteellisia muutoksia on vaikea ennakoita ja suhteellisen vähäisetkin muutokset saattavat vaikuttaa erityisesti valtion ja työttömyysvakuutusrahaston välisiin rahoitussuhteisiin.

Tämän johdosta esitys sisältää säännöksen siirtymämaksusta, minkä tarkoituksena määrittää on korjata jälkikäteen mahdollisesti todetut siirtymät. Siirtymämaksun periaatteena on se, että vuonna 1998 noudatettavien rahoitusperiaatteiden mukaista laskennallista menojen kehitystä verrataan toteutuneeseen uusien säännösten mukaiseen kehitykseen. Jos vertailussa todetaan eroa, rahoitus korjataan laskennalliseen nyky-lainsäädännön mukaiseen määrään joko siten, että valtio laskee työttömyysvakuutusrahastoa erotuksen määrällä tai valtio suorittaa rahastolle erotuksen määrään.

Jäljempänä olevat rahoituslaskelmat vuosille 1999–2002 ovat suuntaa antavia ennusteita ja ne on esitetty käyvin hinnoin.

### *Laskentaoletukset ja etuusmenojen arvioitu kehitys*

Esityksen mukaiset rahoitusjärjestelyt koskevat työttömyyspäivärahoja sekä muita etuuksia, jotka rahoitetaan osittain tai kokonaan työttömyyskassojen jäsenmaksuilla ja pakollisilla työttömyysvakuutusmaksuilla. Tarkastelun piirissä olevat kokonaismenot ovat arviolta noin 14,5 miljardia markkaa vuonna 1999. Ansioturvan työttömyyspäivärahat ovat arviolta noin 9,6 miljardia markkaa, peruspäivärahat runsaat 700 miljoonaa markkaa, työeläkelisät noin 2,6 miljardia markkaa, työvoimakoulutuksen koulutustuet noin 1,2 miljardia markkaa, koulutus- ja erorahaston etuudet runsaat 150 miljoonaa markkaa ja palkkaturvamenot runsaat 100 miljoonaa markkaa. Laskentaoletukset on esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1. Laskentaoletukset

| Vuosi | työttömyys-<br>aste | palkka-<br>summan<br>kasvu % | ansio-<br>tasoi-<br>nd.<br>muutos | kul.hinta<br>ind. muu-<br>tos % | peruspäivä-<br>rahat<br>mk/pv | tyött.vak.maksut % <sup>1)</sup><br>työnantajat<br>keskim. | työntekijät % |
|-------|---------------------|------------------------------|-----------------------------------|---------------------------------|-------------------------------|------------------------------------------------------------|---------------|
| 1997  | 14,5                | 4,5                          | 2,2                               | 1,4                             | 118                           | 2,9                                                        | 1,5           |
| 1998  | 12,5                | 6                            | 3,5                               | 2                               | 120                           | 2,8                                                        | 1,4           |
| 1999  | 11,3                | 4,4                          | 2,5                               | 2                               | 122                           | 2,8                                                        | 1,4           |
| 2000  | 10,7                | 4,5                          | 3,5                               | 2                               | 124                           | 2,7                                                        | 1,3           |
| 2001  | 10,2                | 4,4                          | 3,5                               | 2,1                             | 127                           | 2,6                                                        | 1,2           |
| 2002  | 10                  | 4,2                          | 3,5                               | 2,1                             | 129                           | 2,5                                                        | 1,1           |

<sup>1)</sup> Työttömyysvakuutusmaksujen arvioitu kehitys, jos rahaston puskuri olisi vuoden 2002 lopussa 3–4 miljardia markkaa.

Taulukossa 2 on esitetty ansiosidonnaisen työttömyysturvan etuusmenojen arvioitu kehitys eriteltyinä menolajeittain. Työttömien omaehtoisen opiskelun tukemisesta annetun lain mukaista koulutuspäivärahaa arvioidaan maksettavan ansioturvassa noin 440 miljoonaa markkaa, josta valtionosuus on 230 miljoonaa markkaa. Toisaalta koulutuspäivärahamenot vähentävät lähes samalla määrällä työttömyysturvan menoja. Lisäksi voimassa

olevan lain mukaisen valtionosuuden 52,5 prosenttia arvioidaan vastaavan peruspäivärahan osuutta ansioon suhteutetusta koulutuspäivärahasta, mitä arviota puoltaa myös pitkäaikaistyöttömille maksetusta koulutuksesta saadut kokemukset. Edellä todetun vuoksi ja koska tulevan koulutuspäiväraha-järjestelmän menojen kehitystä on vaikea arvioida, ei koulutuspäivärahaa ole sisällytetty myöhempimpiin laskelmiin.

Taulukko 2. Ansiosidonnaisen työttömyysturvan arvioitu kehitys vuosina 1999-2002 (milj. markkoina)

| Vuosi | Lisäpäivät | Muut kok.<br>työttömät | Lomautus-<br>päivä-<br>rahat | Sovitellut<br>päivä-<br>rahat | Vuor.kor-<br>vaukset | Yhteensä |
|-------|------------|------------------------|------------------------------|-------------------------------|----------------------|----------|
| 1999  | 1 700      | 6 290                  | 500                          | 840                           | 250                  | 9 580    |
| 2000  | 1 600      | 6 260                  | 480                          | 800                           | 250                  | 9 390    |
| 2001  | 1 500      | 6 170                  | 480                          | 790                           | 250                  | 9 190    |
| 2002  | 1 300      | 6 300                  | 480                          | 790                           | 250                  | 9 120    |

Taulukossa 3 on esitetty työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen koulutustukimenojen kehitys arvioituna samalle tarkastelujaksolle. Arvio on tehty varovaisesti ja esimerkiksi

Euroopan sosiaalirahaston tukemat hankkeet eivät sisälly lukuihin. Vuotta 1999 koskeva menoarvio täsmentyy vasta valtion talousarvion valmistelun yhteydessä.

Taulukko 3. Työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen etuusmenot vuosina 1999-2002 (milj. markkoina)

| Vuosi | Perustuki ja<br>ansiotuen<br>perusosat | ansiotuen<br>ansio-osat | ylläpito- ja<br>majoituskorv. | Yhteensä |
|-------|----------------------------------------|-------------------------|-------------------------------|----------|
| 1999  | 585                                    | 400                     | 221                           | 1 206    |
| 2000  | 585                                    | 400                     | 221                           | 1 206    |
| 2001  | 585                                    | 400                     | 221                           | 1 206    |
| 2002  | 585                                    | 400                     | 221                           | 1 206    |

Tarkasteltavista menoista työeläkelisien työttömyysturvajärjestelmästä laskutettava määrä on noin 2 650 miljoonaa markkaa vuonna 1999, mistä se alenee työttömien määrän alentuessa noin 2 350 miljoonaan markkaan vuonna 2002. Koulutus- ja erorahaston maksamien etuuksien ja palkkaturvan menojen arvioidaan pysyvän kutakuinkin samansuuruisina koko tarkastelujaksolla.

tussa työttömyysturvassa ja työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen toimeentuloturassa on esitetty tarkastelujaksolla eri vuosille taulukossa 4. Taulukossa valtionosuuksista on myös vähennetty ansioturvan valtion menojen vähentämiseen käytetty osa palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun tuotosta. Valtionosuudeksi näihin järjestelmiin jää noin 4 040 miljoonaa markkaa vuonna 1999 ja noin 4 015 miljoonaa markkaa vuonna 2002.

#### *Vaikutukset valtion talouteen*

Arvioidut valtionosuudet voimassa olevan lainsäädännön mukaisina ansioon suhteute-

Taulukko 4. Valtionosuudet ansioturvassa ja työvoimakoulutuksen toimeentuloturassa nykylainsäädännön mukaisina vuosina 1999—2002 (milj. markkoina)

| Vuosi | Ansio-<br>turva | Työvoima-<br>koulutus | PTV-tilitys<br>valtiolle | Yhteensä |
|-------|-----------------|-----------------------|--------------------------|----------|
| 1999  | 4 895           | 995                   | - 1 850                  | 4 040    |
| 2000  | 4 810           | 995                   | - 1 790                  | 4 015    |
| 2001  | 4 705           | 995                   | - 1 725                  | 3 975    |
| 2002  | 4 665           | 995                   | - 1 645                  | 4 015    |

Taulukossa 5 on vastaavasti esitetty valtionosuudet näihin järjestelmiin rahoitukseen esitettyjen muutosten jälkeen. Keskeisimmät muutokset ansioturvan valtionosuuksissa koskevat valtion vetäytymistä kokonaan lomautuspäivärahojen ja lisäpäiviltä maksettu-

jen päivärahojen rahoituksesta. Valtion hyväksi tilitettävä palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun tuotto pienentyy 15 prosenttiin maksun kokonaistuotosta. Valtio vastaisi sekä työttömyysturvan ansioturvassa että työvoimakoulutuksen koulutustuissa päivärahojen peruspäivärahaa vastaavasta määrästä.

Taulukko 5. Valtionosuudet ansioturvassa ja työvoimakoulutuksen toimeentuloturvassa rahoitusmuutosten jälkeen vuosina 1999–2002 (milj. markkoina)

| Vuosi | Ansioturva | Työvoimakoulutus | PTV-tilitys valtiolle | Yhteensä |
|-------|------------|------------------|-----------------------|----------|
| 1999  | 3 835      | 740              | - 525                 | 4 050    |
| 2000  | 3 800      | 740              | - 510                 | 4 030    |
| 2001  | 3 735      | 740              | - 490                 | 3 990    |
| 2002  | 3 710      | 740              | - 470                 | 3 985    |

Valtion menot säilyisivät muutosten jälkeen kutakuinkin saman suuruisina. Taulukoissa oleva loppusummien ero on suurimmillaan noin 30 miljoonaa markkaa, mikä on laskentatarkkuutta pienempi luku. Budjettiteknisesti palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun tilitys pienentäisi valtion suorituksia kansaneläkelaitokselle peruspäivärahojen ja työvoimakoulutuksen perustukien rahoitukseen koko määrällään. Valtionosuus työvoimakoulutuksen ansiotukien rahoitukseen pieneni vuositasona noin 250 miljoonalla markalla. Valtionosuus työttömyyskassoille kasvaisi käytännössä samalla määrällä, jolla valtiosuudet peruspäivärahoihin, perustukiin ja ansiotukiin vähenisivät.

Valtion rahoitusasemaan vaikuttaisi lisäksi valtion eläkerahastoon tehtävän työeläkeliisiin liittyvän tilityksen muutos. Nykylainsäädännön mukaiseksi tilitykseksi arvioidaan noin 135 miljoonaa markkaa vuonna 1999 ja noin 125 miljoonaa markkaa vuonna 2002. Jos tilitys perustuisi ehdotettavalla tavalla valtiosektorilla maksettuihin työttömyyspäivärahapäiviin, mitä korjattaisiin palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun ja kokonaismaksun suhteella, tilitys pieneni noin 45 miljoonalla markalla vuonna 1999 ja noin 30 miljoonalla markalla vuonna 2002.

Lyhyellä aikavälillä mahdolliset arviointivirheet korjautuvat siirtymämaksun käytöllä. Pitemmällä aikavälillä muutosten vaikutus valtion menoihin riippuu mahdollisista muutoksista menojen rakenteessa. Ehdotetulla rakenteella valtion menot ovat esimerkiksi nykylainsäädäntöä pienemmät, jos lomautuspäivärahojen ja lisäpäiviltä maksettujen päivärahojen määrä kasvaa ennakoidusta tasosta. Valtion menoihin vaikuttavat muutosten jälkeen lähinnä maksettavan peruspäivärahan ja työvoimakoulutuksen perustuen markkamäärät ja päivärahan saajien määrät.

#### *Vaikutukset työttömyysvakuutusrahastoon*

Esityksessä on pyritty tasoittamaan lyhyellä aikavälillä kokonaiskustannusten siirtymät eri rahoittajatahojen välillä. Näin ollen esityksillä muutoksilla ei arvioida olevan lyhyellä aikavälillä vaikutusta työttömyysvakuutusrahaston taloudelliseen asemaan. Vastaavasti kuten valtionosuuksien kohdalla pidemmällä aikavälillä rahoituksen jakautumiseen eri rahoittajien kesken vaikuttavat menojen rakenteessa tapahtuvat muutokset. Lomautusajalta ja lisäpäiviltä maksettavat päivarahat vaikuttavat lähes täydellä painollaan työttömyysvakuutusrahaston menoihin. Niin ikään peruspäivärahaa vastaavan määrän ylittävissä etuuksissa mahdollisesti tapahtuvat muutokset vaikuttavat lähes täydellä painollaan rahaston menoihin.

Edellä todettujen laskuperusteiden ja menoarvioiden perusteella työttömyysvakuutusrahastoon näyttäisi syntyvän ylijäämää noin 3–4 miljardia markkaa tarkastelujakson loppussa.

#### *Vaikutukset työttömyyskassoihin*

Esitys antaa työttömyyskassoille laajemmat mahdollisuudet omilla päätöksillään kartuttaa omia tasoitusrahastojaan, jotta jäsenmaksujen suhdanteista johtuvat heilahtelut vähenisivät. Kaikkien työttömyyskassojen edellytetään keräävän tasoitusrahastoonsa erikseen vahvistettavan vähimmäismäärän, mikä merkitsee eräiden työttömyyskassojen kohdalla lähivuosina korkeampaa jäsenmaksua kuin nykylainsäädäntö edellyttäisi.

#### *Muut vaikutukset*

Esityksellä ei ole edellisessä kohdassa todetun lisäksi välittömiä vaikutuksia työttömyysvakuutusmaksuihin. Esityksellä ei

myöskään ole välittömiä vaikutuksia maksettaviin etuuksiin. Välilliset vaikutukset riippuvat siitä, minkälaisia vaikutuksia rahoitusvastuissa tehtävillä muutoksilla pidemmällä aikavälillä on etuuksiin ja ja niiden seurauksena vakuutusmaksuihin. Välilliset vaikutukset eivät näiltä osin ole arvioitavissa.

## 5. Asian valmistelu

Pääministeri Paavo Lipposen hallituksen ohjelman mukaan työttömyysturvaa kehitetään siten, että työttömyysturvan rahoituksen tulee olla kestävä kaikissa olosuhteissa.

Työmarkkinain keskusjärjestöt sopivat 18.11.1997 toimenpiteistä, joilla vaikutetaan niihin mahdollisiin taloudellisiin sopeutumistarpeisiin, joita Suomen todennäköinen osallistuminen Euroopan talous- ja rahaliittoon toisi. Tässä yhteydessä järjestöt sopivat niistä periaatteista, joiden avulla työttömyysturvan ja siihen liittyvien menojen rahoitus vakiinnutetaan ja työttömyysvakuutusmaksujen heilahteluja tasoitetaan 1.1.1999 alkaen. Työmarkkinajärjestöt esittivät tässä niin sanotussa puskurisopimuksessa myös ne periaatteet, joiden mukaisesti työttömyysturvajärjestelmän menot jaettaisiin valtion, työnantajien ja palkansaajien kesken ja esittivät, että osapuolet jatkaisivat edelleen neuvotteluja yhdessä valtiovallan kanssa ratkaisun toteuttamisesta. Osapuolet esittivät lisäksi, että tarvittavat lainsäädäntömuutokset valmisteltaisiin siten, että muutokset ovat saatettavissa voimaan vuoden 1999 alusta ja siten, että ne koskevat jo vuoden 1999 maksuperusteita.

Sosiaali- ja terveysministeri Sinikka Mönkäreelle 30.1.1998 lähettämässään kirjeessä työmarkkinajärjestöt edelleen esittivät, että sosiaali- ja terveysministeriö huolehtisi edellä mainitussa sopimuksessa tarkoitettujen työttömyysturvaa koskevien säännösten valmistelusta.

Esitys on valmisteltu edellä mainitussa sopimuksessa määriteltyjen periaatteiden pohjalta virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä. Valmistelun yhteydessä on kuultu työmarkkinain keskusjärjestöjen edustajia. Lisäksi esitystä valmisteltaessa on oltu yhteydessä valtiovarainministeriöön, työministeriöön, eläketurvakeskukseen, valtiokonttoriin, kansaneläkelaitokseen, Työttömyyskassojen Keskuskassaan, Tapaturmavakuutuslaitosten liittoon, Koulutus- ja erorahastoon ja Työttömyyskassojen yhteisjärjestö r.y:een.

## 6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

### *Työeläkerahastojen käyttö puskurina*

Edellä kohdassa 5. mainitussa puskurisopimuksessa työmarkkinakeskusjärjestöt ja työeläkejärjestelmän osalta Työeläkelaitosten Liitto sopivat myös niistä periaatteista, joilla tasataan suhdannevaihtelujen aiheuttamaa työeläkemaksun heilahtelua. Osapuolten hyväksymässä muistiossa todetaan, että työeläkerahastot toimivat jo nykyisin merkittävänä puskurina talouden mahdollisissa häiriötilanteissa. Lisäksi ne vaikuttavat talous- ja rahaliiton edellyttämien julkisen sektorin velkaantumista ja vuotuista alijäämää koskevien kriteerien täyttymisen arviointiin.

Edellä mainitussa muistiossa ehdotetaan normaalien suhdannevaihtelujen puskuroimisessa käytettäväksi tasausvastuuta. Normaalista työeläkemaksun määräytymismenettelystä poikettaisiin siten, että tasausvastuuta kasvatetaan korkeasuhdannevuosina korkeammaksi kuin työeläkkeiden rahoituksen säilyminen lainmukaisena edellyttäisi. Tällöin jätettäisiin käyttämättä suotuisan palkkasumman kehitykseen liittyvä mahdollisuus poiketa maksun tasossa alaspäin. Vastaavasti laskusuhdanteessa palkkasumman kasvun hidastuessaakin voidaan säilyttää maksu alemmalla, trendin mukaisella urallaan purkamalla tasausrahastoa maksun suhdanneilanteen nousupaineen hillitsemiseksi. Tasausvastuun käyttö puskurin muodostamiseen ja sen purkamiseen ei edellytä lainmuutosta ja on siten mahdollista osana työmarkkinoiden keskusjärjestöjen ja työeläkejärjestelmän neuvottelumenettelyä.

### *Työnantajan työttömyysvakuutusmaksua koskevat selvitykset*

Hallituksen tarkoituksena on työttömyys-etuuksien rahoituksen uudistamiseen liittyen selvittää, miten työttömyysvakuutuksen rahoitusjärjestelmää työnantajien osalta voidaan kehittää siten, että se nykyistä paremmin ottaa huomioon työttömyysriskin ja omavastuun. Samalla selvitetään työnantajamaksun palkkasummaan perustuvan porrastuksen tarkoituksenmukaisuus. Selvitys tehdään yhdessä työmarkkinajärjestöjen kanssa.

Lisäksi selvitetään, onko mahdollista ja mil-  
lä edellytyksin valtion työnantajana osallis-  
tua ansioon suhteutetun työttömyysturvan  
rahoitukseen.

#### *Työttömyysvakuutusmaksujen perintämenettely*

Esityksessä ehdotetaan työttömyysvakuu-  
tusmaksujen perintä säilytettäväksi tapatur-  
mavakuutusjärjestelmän yhteydessä. Perintä-  
järjestelmän ohjausta on esityksen perus-  
teella tarkoitus kehittää muun muassa siten,  
että asianomainen ministeriö antaisi tarkem-  
mat määräykset maksujen perintää ja tilitystä  
koskevien säännösten soveltamisesta.

Lakisääteistä tapaturmavakuutusta saa  
1.1.1999 lähtien harjoittaa Suomessa koti-  
maisen vakuutusyhtiön lisäksi kotivaltionsa  
myöntämän toimiluvan perusteella myös  
muun muassa sellainen ulkomainen vakuu-  
tusyhtiö, jolla on kotipaikka Euroopan ta-  
lousalueella. Myös ulkomaisen vakuutusyhti-  
ön on suomalaisen yhtiön tavoin huolehdit-  
tava lakisääteistä tapaturmavakuutusta har-  
joittavalle vakuutusyhtiölle kuuluvien vel-  
voitteiden täyttämistä, muun muassa työt-  
tömyysvakuutusmaksujen perintään liittyvis-  
tä tehtävistä. Näiden velvoitteiden täyttämistä  
ja niiden valvontaa varten ulkomaisen  
vakuutusyhtiön on tehtävä asianomaiselle  
ministeriölle ja Tapaturmavakuutuslaitosten  
liitolle vähintään kahta kuukautta ennen toi-  
minnan aloittamista ilmoitus tapaturmava-  
kuutuslain mukaisen vakuutuksen aloittami-  
sesta.

Perintä- ja tilitysjärjestelmän valvonnan  
järjestäminen selvitetään kuluvan vuoden  
aikana osana vakuutus- ja rahoitusvalvonnan  
uudelleen organisointia. Tässä yhteydessä  
selvitetään myös mahdollisten ulkomaisten  
vakuutusyhtiöiden työttömyysvakuutusmak-  
sujen perinnän valvonnan käytännön toteut-  
taminen.

Mahdollisuutta yksinkertaistaa työnantajilta  
perittäviin maksuihin liittyvää hallinnollista  
työtä on selvitetty viime vuosina laajasti.  
Työnantajalta peritään sosiaaliturvaan liitty-  
viä maksuja kolmessa eri järjestelmässä: so-  
siaaliturvamaksut veron ennakonpidätyksen  
yhteydessä, työeläkemaksut eläkevakuu-  
tusyhtiöille ja tapaturma- ja työttömyysva-  
kuutusmaksut tapaturmavakuutusyhtiöille.  
Erityisesti pienyrityksissä työnantajamaksui-  
hin liittyvän hallinnon on todettu aiheuttavan

suhteellisesti enemmän sekä työtä että kus-  
tannuksia. Eniten työtä aiheuttaa vakuutuk-  
siin liittyvä ilmoitusliikenne. Ongelmia aihe-  
uttaa muun muassa se, että eri vakuutuksissa  
määritellyt esimerkiksi palkan käsitteestä  
eroavat jonkin verran toisistaan. Tarkoituk-  
sena on, että lakisääteisen tapaturmavakuu-  
tuksen palkkakäsitteestä annettaisiin vielä  
kuluvan vuoden aikana säännökset. Tässä  
yhteydessä tarkistettaisiin myös palkansaajan  
työttömyysvakuutusmaksun määräytymistä  
koskevia säännöksiä.

Maksuliikenteen yksinkertaistamiseksi on  
ehdotettu erillisen maksupisteen luomista  
pienille yrityksille. Ongelmana olisi kuiten-  
kin perinnän kokonaiskustannusten huomatta-  
va kasvu. Ilmoitusliikenteen tarve ei myös-  
kään vähenisi, vaan seurauksena saattaisi  
päinvastoin olla erilliselvitysten tarvetta,  
jolloin myöskään yrityksen ajansäästö ei oli-  
si merkittävä.

Työministeriön yhteydessä toimii Pien-  
työnantajien palvelukeskus, joka tarjoaa  
maksullisena palveluna mahdollisuuden hoi-  
dattaa kaikki työnantajamaksuihin liittyvä  
työ keskuksessa. Saatujen kokemusten mu-  
kaan palvelua on käytetty yleensä yrityksen  
perustamisvaiheessa, mutta myöhemmin työ  
on siirretty joko yritykselle itselleen tai kir-  
janpito toimistolle. Edellä mainitun palvelu-  
keskuksen toimintaa laajennetaan ainakin  
jossain muodossa vuoden 1999 alusta koske-  
maan kaikkia alle 10 työntekijän yrityksiä.  
Samalla työ- ja elinkeinokeskuksien val-  
miuksia palvella uusia yrittäjiä myös sosiaa-  
liturvaan liittyvissä työnantajakysymyksissä  
tehostetaan. Tavoitteena on myös selkeyttää  
maksu- ja ilmoitusliikennettä yhdenmukais-  
tamalla eri vakuutuksien määrittelyjä.

#### *Valtion eläkejärjestelmän työeläkelisä*

Valtio ei maksa työnantajan työttömyysva-  
kuutusmaksua. Tämän takia työttömyysva-  
kuutusrahaston valtion eläkerahastolle mak-  
sama maksu ehdotettavalla tavalla ei kata  
valtion eläkejärjestelmälle työttömyys- ja  
koulutusajan huomioonottamisesta aiheutu-  
vaa eläkevastuuta. Valtion eläkejärjestelmän  
rahoitukseen syntyy tämän takia vajeusta.  
Hallitus aikoo selvittää, voidaanko työttö-  
myysturvan rahoituksesta ohjata valtion elä-  
kerahastolle syntyvää eläkevastuuta vastaava  
osuus.

## YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

## 1. Lakiehdotusten perustelut

## 1.1. Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta

## 1 luku. Yleiset säännökset

1 §. *Lain tarkoitus.* Pykälässä luetellaan ne työttömyysetuudet, joiden rahoitukseen lakia sovellettaisiin. Lain soveltamisalan ulkopuolelle jäisivät työttömyyteen liittyvistä etuuksista vain työmarkkinatuesta annetun lain tarkoittama työmarkkinatuki ja pitkäaikaisyöttömien omaehtoisen opiskelun tukemisesta annetun määräaikaisen lain (709/1997) tarkoittamat etuudet. Sanotut etuudet rahoitetaan kokonaisuudessaan valtion talousarvios-ta.

Työttömyyskassat hallinnoivat ja maksavat ansioon suhteutetut etuudet. Työttömyyskassojen omaa rahoitusta koskevat säännökset olisivat ehdotuksen mukaan edelleen työttömyyskassalaissa.

2 §. *Työttömyysvakuutusmaksut.* Pykälä sisältää työttömyysvakuutusmaksujen maksuvelvollisuutta ja maksujen tason määräytymistä koskevan yleissäännön. Työttömyysvakuutusmaksujen taso on määrättävä sel-laiseksi, että työnantajien ja palkansaajien rahoitusosuuksista vastaava työttömyysva-kutusrahasto voi suoriutua sille tämän lain nojalla määräytyvistä velvoitteista ottaen kuitenkin huomioon, että rahasto voi 9 §:n säännöksen perusteella olla taloudellisista suhdanteista johtuvien maksuvaihteluiden vähentämiseksi yli- tai alijäämäinen.

## 2 luku. Työttömyysetuuksien rahoitusosuudet

3 §. *Ansioon suhteutettujen työttömyyspäivärahojen rahoitus.* Pykälässä sääde-tään työttömyyskassojen maksaman ansioon suhteutetun työttömyyspäivärahan rahoitusosuuksista. Ehdotuksen mukaan työttömyyskassalle maksetaan kustakin ansioon suhteutetusta työttömyyspäivärahasta valtionosuutena työttömyysturvalain 22 §:n mu-kainen peruspäivärahan markkamäärä, joka vuonna 1998 on 120 markkaa. Peruspäivärahan markkamäärää tarkistetaan vuosittain elinkustannusindeksillä siten kuin työttömyysturvalain 25 §:ssä säädetään. Käytän-

nössä mahdollinen indeksitarkistus tehdään täysinä markkoina ja vuoden alusta lukien.

Työttömyysturvalain 5 luvun mukaan työt-tömyyspäivärahaa maksetaan soviteltuna, jos päivärahan saajalla on ansiotuloa työttömyysaikanaan. Eräät sosiaalietuudet otetaan työttömyysturvalain 27 ja 27 a §:n mukaan huomioon siten, että ne vähentävät makset-tavaa työttömyyspäivärahaa. Soviteltuna tai vähennettynä maksettavasta ansioon suhteutetusta työttömyyspäivärahasta valtionosuus määräytyisi sen suhdeluvun perusteel-la, mikä saadaan jakamalla peruspäivärahan markkamäärä päivärahan saajan täyden an-sioon suhteutun työttömyyspäivärahan markkamäärällä. Myös mahdollisesti maksettavat lapsikorotukset sisältyvät jälkimmäiseen lu-kuun. Jos päivärahan saajan täyden ansi-oon suhteutun työttömyyspäivärahan määrä lapsikorotuksineen on esimerkiksi 240 mark-kaa, on suhdeluku 0,5, kun peruspäivärahan markkamäärä on 120 markkaa. Jos esimer-kiksi sovitellun tai vähennetyn työttömyys-päivärahan määrä on tällä henkilöllä 180 markkaa, on valtionosuus edellä mainitun suhdeluvun perusteella 90 markkaa. Sovitel-tuna tai vähennettynä maksettavassa päivära-hassa ovat myös mukana mahdollisesti mak-settavat lapsikorotukset.

Käytännössä suhdeluku määräytyisi työttömyysetuuksien maksatusjärjestelmien atk-sovellutuksiin otettavan laskentasäännön mu-kaisesti kunkin päivärahan kohdalla. Suhde-luku muuttuu niissä tilanteissa, joissa täysi päiväraha määrätään uudelleen päiväraha-kauden alkaessa alusta tai esimerkiksi lapsi-korotusten muuttuessa. Peruspäivärahan tai lapsikorotusten indeksitarkistus luonnollisesti myös muuttaa kulloinkin maksettaviin päivä-rahoihin liittyvät suhdeluvut. Samaa suhde-lukua käytettäisiin esimerkiksi takaisinperin-tätilanteissa määrättäessä takaisinperittyjen etuuksien jakautuminen saajien kesken.

Pykälän 2 momentin mukaan valtionosuut-ta ei suoritettaisi lainkaan lomautusajalta maksettuihin ansioon suhteutettuihin työttömyyspäivärahoihin. Lomautusajan päivära-hoina otetaan huomioon myös ne päivärahat, jotka on maksettu sen johdosta, että viikot-taista tai päivittäistä työaika on lyhennetty. Valtionosuutta ei myöskään suoritettaisi an-sioon suhteutetun työttömyyspäivärahan lisäpäiviin. Lomautusajan päivärahat ja lisä-

päiviltä maksettavat päivärahat rahoitetaan työttömyysvakuutusrahastosta siltä osin kuin työttömyyskassojen rahoitusosuus ei riitä menojen kattamiseen. Työttömyysturvalain 26 §:n 2 momentin nojalla maksettuihin lisäpäiviin rinnastettaisiin myös sanotun pykälän 1 momentin toisessa virkkeessä tarkoitetut tilanteet. Viimeksi mainitun säännöksen mukaan, jos henkilö on täyttänyt 60 vuotta ennen 500 päivän enimmäismaksuajan täyttymistä, päivärahaa maksetaan kuitenkin sen kalenterikuukauden loppuun, jona 500 päivän enimmäisaika täyttyy.

Pykälän 3 momentin mukaan työttömyyskassan jäsenten rahoitusosuus on 5,5 prosenttia maksetusta ansioon suhteutusta työttömyyspäivärahasta. Rahoitusosuudet määritellään kuitenkin siten, että ensin lasketaan 1 momentin mukainen valtionosuus ja vasta sen jälkeen työttömyyskassan vastuulla oleva rahoitusosuus. Laskentajärjestyksellä on merkitystä pienissä peruspäivärahan tasoa lähellä olevissa täysimääräisissä ansioon suhteutetuissa päivärahoissa. Siten esimerkiksi 125 markan täysimääräisestä ansioon suhteutetusta päivärahasta työttömyyskassan osuus on 120 markan perusturvaosuuden ylittävä osa eli 5 markkaa, mikä vastaa neljää prosenttia maksetusta kokonaismäärästä. Jos tällaiset pienet päivärahat maksetaan soviteltuna tai vähennettynä, lasketaan valtionosuus myös näihin edellä 1 momentin kohdalla kuvatun suhdeluvun perusteella.

Työttömyysvakuutusrahaston vastuulla on se osa ansioon suhteutun työttömyyspäivärahan menoista, jota ei kateta 1 momentin mukaisella valtionosuudella ja 3 momentin mukaisella työttömyyskassan osuudella.

Osuuksien maksamisen menettelyä ja hallintokuluosuuksia koskevat säännökset säilytetäisiin ehdotuksen mukaan työttömyyskassalaissa ja työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa sekä niiden nojalla annetuissa säännöksissä.

4 §. *Ansiotukien rahoitus.* Ansiotukien rahoitusosuuksia koskisivat vastaavat periaatteet kuin ansioon suhteutettua työttömyyspäivärahaa. Työttömyyskassojen rahoitusosuus olisi kuitenkin 5,5 prosenttia ansiotuen ansio-osista. Lapsikorotukset otettaisiin vastaavasti huomioon. Työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 17 §:n mukaisia ylläpitokorvauksia ja majoituskorvauksia, jotka maksetaan valtion talousarviosta, ei oteta huomioon.

5 §. *Muiden etuuksien rahoitus.* Pykälässä

säädetään koulutuspäivärahan ja vuorottelukorvausten rahoitusosuuksista. Ansioon suhteutettuna maksettuihin etuuksiin sovellettaisiin 3 §:n säännöksiä.

Vuorottelukorvauksessa korvaustaso on 70 prosenttia siitä työttömyyspäivärahasta, jota henkilö saisi ollessaan työttömänä. Vuorottelukorvauksessa laskettaisiin ensin valtionosuuden määräävä suhdeluku vuorottelukorvauksen perusteena olevasta laskennallisesta täydestä työttömyyspäivärahasta. Näin saadulla suhdeluvulla määräytyisi maksetusta vuorottelukorvauksesta valtion vastuulla oleva perusturvaosuus. Jos vuorottelukorvausta maksetaan soviteltuna tai vähennettynä, tehtäisiin vielä uusi suhdelukulaskelma edellä todetuin tavoin lasketun perusturvaosuuden ja maksetun vuorottelukorvauksen kesken.

Perusturvan tasoisena maksettavaan vuorottelukorvauksen tai koulutuspäivärahan rahoitukseen sovelletaan 7 §:n säännöksiä.

6 §. *Työttömyysvakuutusrahaston rahoittamat etuudet.* Pykälässä säädetään niiden etuuksien rahoituksesta, jotka ovat lähes kokonaisuudessaan työttömyysvakuutusrahaston vastuulla. Näitä ovat työeläkelisä, palkaturva ja koulutus- ja erorahaston maksamat etuudet. Valtio osallistuu koulutus- ja erorahaston myöntämien etuuksien rahoitukseen maksamalla valtion palveluksessa olevien työsuhteisten palkkasumma työnantajamaksua sosiaali- ja terveysministeriön kulloinkin vahvistaman määrän. Vuonna 1997 tämä määrä oli 3,5 miljoonaa markkaa. Valtion eläkejärjestelmän työeläkelisän rahoitukseen käytettävästä osuudesta säädettäisiin valtion eläkerahastosta annetussa laissa.

7 §. *Peruspäivärahan ja perustuen rahoitus.* Työttömyysturvalain mukaisten työttömyyspäivärahojen ja työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaisten perustukien saamisen edellytyksenä on työssäoloehdon täyttyminen. Näihin etuuksiin ei sovelleta tarveharkintaa. Vakuutusperiaatteen mukaisesti näidenkin etuuksien rahoitus perustuisi osaltaan palkasta pidätettäviin maksuihin. Vakuutusmaksujen maksaminen oikeuttaa vakuutusapahtuman sattuessa tarveharkinnasta vapaisiin etuuksiin. Tämän mukaisesti pykälässä ehdotetaan, että perusturvan rahoitukseen käytettäisiin palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun tuotto siltä osin kuin maksua on peritty niiltä työntekijöiltä, jotka eivät ole jonkin työttömyyskassan jäseniä. Muilta osin näiden etuuksien ja niihin liittyvien lapsikorotusten menot rahoitetaan

kansaneläkelaitokselle maksettavalla valtion-osuudella. Työttömyysvakuutusrahaston suoritukset kansaneläkelaitokselle hoidetaan teknisesti asianomaisen ministeriön välityksellä.

### 3 luku. Työttömyysvakuutusrahasto

8 §. *Työttömyysvakuutusrahasto.* Työttömyyskassalain 29 §:n mukaan työttömyyskassojen tukena toimii työttömyyskassojen keskuskassa, jonka tehtävänä on työttömyyskassojen maksamien etuuksien rahoitukseen osallistuminen työttömyyskassalain mukaisesti. Esityksessä ehdotetaan työttömyyskassojen keskuskassan hallinto uudistettavaksi ja samalla muutettavaksi työttömyyskassojen keskuskassan nimi työttömyysvakuutusrahastoksi. Koska työttömyysetuuksien rahoitusta koskevat hajallaan olevat säännökset ehdotetaan koottavaksi yhteen lakiin, on tarkoituksenmukaista, että myös työttömyyskassojen keskuskassaa koskevat säännökset edellä todettuine muutoksineen siirretään omaksi luvuksi tähän rahoitusta koskevaan lakiin.

Työttömyysvakuutusrahaston ohjesääntö ehdotetaan vahvistettavaksi asetuksella. Ohjesäännössä määriteltäisiin tarkemmin rahaston ylimmän päättävän elimen, hallintoneuvoston ja rahaston asioita hoitavan johtokunnan kokoonpanon määräytyminen, niiden toimikaudet ja tehtävät sekä rahaston hallinnon muu järjestäminen. Ohjesääntö sisältäisi myös rahaston sijoitustoimintaa koskevat tarkemmat säännökset ja säännökset niistä menettelytavoista, joilla 9 §:n 2 momentin mukaisesti suhdannepuskurista päätetään.

Hallintoneuvoston ja johtokunnan jäsenistä kaksi kolmasosa edustaisi työnantajia ja kolmasosa työntekijöitä. Hallintoneuvoston ja johtokunnan puheenjohtajana toimisi vuorovuosin työnantajien ja palkansaajien edustaja.

9 §. *Työttömyysvakuutusrahaston tehtävät.* Työttömyysvakuutusrahaston tehtävät vastaisivat nykyisen työttömyyskassojen keskuskassan tehtäviä. Työttömyysvakuutusrahasto vastaisi työttömyyspäivärahojen, työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen, työttömän omaehtoisen opiskelun, vuorottelukorvauksen, työeläkelisien palkkaturvan sekä koulutus- ja erorahaston aiheuttamista menoista siltä osin kuin valtio ja yksittäiset työttömyyskassat eivät ole niistä vastuussa. Työttömyysvakuutusrahasto vastaisi myös 8 luvussa tarkoitetuista maksuosuuksien siirroista kansaneläkelaitoksen maksaman perustur-

van rahoitukseen ja siirtymämaksusta valtiolle.

Työttömyysvakuutusrahaston menot rahoitetaan työttömyysvakuutusmaksuilla ja niistä saatavilla sijoitustoiminnan tuotoilla. Työttömyysvakuutusmaksujen heilahtelujen tasoittamiseksi työttömyysvakuutusrahastoon muodostetaan tuottojen ja menojen erotuksena suhdannepuskuri eli työttömyysvakuutusrahasto voi olla yli- tai alijäämäinen. Puskurin keräämisestä tai purkamisesta päättää kansantalouden ja työttömyyden ennakoitu kehitys huomioon ottaen työttömyysvakuutusrahaston hallintoneuvosto tehdessään vuotuista työttömyysvakuutusmaksuja koskevaa esitystään sosiaali- ja terveysministeriölle.

Pykälän 4 momentin mukaan rahastolla olisi oikeus ottaa lainoja velvoitteittensa täyttämiseksi. Tämä tulee kysymykseen silloin, kun rahasto talouden häiriötilanteessa ei pysty suhdannepuskurinkaan avulla kattamaan lakisääteisiä menojaan. Voimassa olevan lain mukaisesti valtioneuvostolla olisi valtuus antaa valtion omavelkaisia takauksia rahaston lainojen takaamiseksi.

10 §. *Työttömyysvakuutusrahaston valvonta.* Työttömyysvakuutusrahaston valvontaviranomaisena toimisi käytännössä sosiaali- ja terveysministeriö, jonka vastuulle kuuluu myös muu vakuutusvalvonta. Tarkoituksena kuitenkin on uudistaa rahoitus- ja vakuutusmarkkinoiden viranomaisvalvonta kuluvan vuoden aikana. Tämän uudistuksen yhteydessä selvitetään myös työttömyysetuuksien ja niiden rahoituksen valvonnan organisointi.

### 4 luku. Työnantajan työttömyysvakuutusmaksu

11 §. *Työnantajan vakuutusmaksuvelvollisuus.* Säännös vastaa asiallisesti voimassa olevan työttömyyskassalain 33 §:n 1 momenttia. Koska maksujen perintäjärjestelmä säilytettäisiin tapaturmavakuutusjärjestelmässä, työnantajan työttömyysvakuutusmaksua koskeva maksuvelvollisuus sidottaisiin edelleen työnantajan velvollisuuteen ottaa lakisääteinen tapaturmavakuutus. Valtio työnantajana ei ole vakuuttamisvelvollinen, mutta sen sijaan esimerkiksi kunnat kuuluvat lakisääteisen tapaturmavakuutusjärjestelmän piiriin.

Tapaturmavakuutuslain 10 §:n mukaan työnantaja on vapaa vakuuttamisvelvollisuudesta, kunnes hänen kalenterivuoden aikana

teettämiensä työpäivien lukumäärä on enemmän kuin 12. Jos työtä aloitettaessa tiedetään, että 12 päivän raja ylittyy, vakuutus on otettava työn alkaessa. Myös sellainen työnantaja, joka ei ole yhteisö tai säätiö ja jota viimeksi toimitetussa kunnallisverotuksessa on verotettu enintään 3 400 markan tuloista, on vapaa vakuuttamisvelvollisuudesta, kunnes hänen vuoden aikana teettämiensä työpäivien lukumäärä on enemmän kuin 30. Käytännössä viimeksi mainitulla rajoituksella ei kuitenkaan ole ollut merkitystä. Vakuuttamisvelvollisuuden ja siten myös työttömyysvakuutusmaksuvelvollisuuden ulkopuolelle jäisivät käytännössä satunnaisia töitä teettävät työnantajat eli lähinnä kysymykseen tulisivat kotitaloudet.

Pykälän 2 momentissa säädetään valtion liikelaitoksen maksuvelvollisuudesta. Säännös vastaa sisällöltään voimassa olevan työttömyyskassalain 33 a §:n 2 momenttia.

12 §. *Työnantajan työttömyysvakuutusmaksusta vapauttaminen eräissä tapauksissa.* Pykälän mukaan maksuvelvollisuutta ei olisi sellaisesta niin sanotusta lähetetystä työntekijästä, jonka työnantaja on lakisääteisesti velvollinen vakuuttamaan tapaturmavakuutuslain mukaan, mutta jonka osalta kansaneläkelaitos on asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain (1573/1993) 7 §:n nojalla päättänyt, ettei häneen enää sovelleta Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä. Maksuvapautus edellyttäisi, että työnantaja esittää vakuutuslaitokselle edellä todetun päätöksen. Jos kansaneläkelaitoksen päätös valituksen johdosta myöhemmin muuttuu, tulee työnantajan korjata vakuutuslaitokselle tehtävä palkkailmoitus vastaavasti.

Muilta osin ehdotettu säännös vastaa voimassa olevan työttömyyskassalain 33 a §:n 1 momenttia.

13 §. *Työnantajan työttömyysvakuutusmaksun määräytyminen.* Pykälän 1 momentin mukaan työnantajan työttömyysvakuutusmaksun suuruus prosentteina maksetusta palkasta voi olla porrastettu yrityksen maksaman palkkasumman mukaan. Porrastus tehtäisiin käytännössä siten, että palkkasumman vakiosummaan kohdistuva työttömyysvakuutusmaksun osa on pienempi kuin vakiosumman ylittävään palkkasummaan kohdistuva osa. Vuonna 1998 työnantajan työttömyysvakuutusmaksu on yksivuotisella sanottua maksua koskevalla lailla (1205/1997) porrastettu siten, että yrityksen palkkasum-

man viiteen miljoonaan markkaan saakka maksu on 0,9 prosenttia palkasta ja sen ylitäältä osalta 3,9 prosenttia palkasta. Työnantajan työttömyysvakuutusmaksun porrastuksesta päätettäisiin maksun määrää vahvistettaessa.

Pykälän 2 momentissa säädetään niistä maksuista, joita peritään työttömyysturvalain 1 a §:n 1 momentissa tarkoitetusta yrityksen osaomistajasta, jota työttömyysturvalainsäädäntöä sovellettaessa on pidettävä yrittäjänä.

## 5 luku. Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu

14 §. *Palkansaajan vakuutusmaksuvelvollisuus.* Määrittely vastaa voimassa olevan määräaikaisten lain sääntelyä. Maksuvelvollisuus koskisi työ-, virka- tai muussa palvelussuhteessa olevia ja lakisääteisen tapaturmavakuutussuojan piiriin kuuluvia palkansaajia. Molempien edellytysten tulee täytyttyä, jotta maksuvelvollisuus syntyisi.

Työ voi olla työsuhteessa tehtyä, mutta se ei kuulu tapaturmavakuutusmaksun piiriin kuten on laita, jos työnantaja on tapaturmavakuutuslain 10 §:n nojalla vapaa vakuuttamisvelvollisuudesta teettämiensä työpäivien lukumäärän johdosta. Myös esimerkiksi ammatillisurheilijat, joiden on katsottu olevan työsuhteessa seuraan, jäävät pakollisen lakisääteisen tapaturmasuojan ulkopuolelle.

Rajanveto työsuhteesta tehdyn työn ja esimerkiksi omaan lukuun tehdyn työn välillä ei aina ole selvää. Maksuvelvollisuutta koskevan säännöksen soveltamisessa noudetaan tapaturmavakuutuksen maksun perinnässä vakiintunutta tulkintakäytäntöä, jonka mukaan muun muassa yksittäiset, työntekijäin normaaliin työhön liittymättömät ja satunnaiset luento- ja kirjoituspalkkiot, tekijänoikeuskorvaukset ja muut vastaavat tilanteet jäävät vakuutuslaitokselle ilmoitettavan palkkasumman ulkopuolelle. Näin ollen näistä ei myöskään pidätetä palkansaajan työttömyysvakuutusmaksua. Jos kirjoituspalkkio liittyy työntekijän työhön, sitä pidetään työtoimintaan liittyvänä korvauksena ja se ilmoitetaan palkkailmoituksessa. Viime kädessä ratkaisu tehdään työsuhteen yleisten tunnusmerkkien toteutumisen perusteella.

Voimassa olevan lain tapaan säännöksen 2 momentissa todettaisiin erikseen, ettei maksua peritä kommandiittiyhtiön tai avoimen yhtiön yhtiömiehiltä eikä myöskään perhe-

hoitajalaissa tarkoitetuilta perhehoitajilta.

15 §. *Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun määräytyminen.* Säännöksen sisältö on sama kuin työnantajan työttömyysvakuutusmaksun osalta säädetään 13 §:n 2 momentissa.

16 §. *Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun verovähennyskelpoisuus.* Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu olisi verotuksessa tuloverolain (1535/1992) mukaan vähennyskelpoinen.

## 6 luku. Työttömyysvakuutusmaksujen suuruus

17 §. *Työttömyysvakuutusmaksujen määrä.* Pykälän 1 momentin mukaan asianomainen ministeriö vahvistaisi työnantajan ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun määrät. Hakemuksen työttömyysvakuutusmaksuista tekisi työttömyysvakuutusrahasto ottaen huomioon 2 momentin ja toisaalta 9 §:n säännökset.

Pykälän 2 momentissa määritellään työnantajan ja palkansaajan maksun keskinäiset suhteet ja niiden muutokset. Säännöstä sovellettaessa lähtökohtana maksujen määräytymisessä ovat vuoden 1998 maksut: työnantajan keskimääräinen maksu 2,8 prosenttia (0,9 prosenttia palkkasumman viiteen miljoonaan markkaan saakka ja sen ylittävältä osalta 3,9 prosenttia) ja palkansaajan vakuutusmaksu 1,4 prosenttia maksun perusteena olevista palkoista. Vuoden 1998 jälkeen vakuutusmaksujen muutokset jakautuisivat tasan työnantajan keskimääräisen vakuutusmaksun ja palkansaajan vakuutusmaksun kesken, kuitenkin siten, että palkansaajan vakuutusmaksu olisi vähintään 15 prosenttia kokonaismaksun määrästä.

Ehdotuksen mukaan palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu olisi 0,3 prosenttia lisättyinä puolella siitä prosenttimäärästä, jolla työnantajan keskimääräisen työttömyysvakuutusmaksun ja työntekijäin työttömyysvakuutusmaksun yhteismäärä prosentteina palkasta ylittää luvun kaksi. Jos työnantajan keskimääräisen vakuutusmaksun ja palkansaajan vakuutusmaksun yhteismäärä olisi pienempi kuin 2,0 prosenttia palkoista palkansaajan vakuutusmaksu olisi määrättävä kuitenkin vähintään 15 prosentiksi edellä sanotusta vakuutusmaksujen yhteismäärästä. Käytännössä työttömyysvakuutusmaksut määräytyisivät seuraavan lukusarjan mukai-

sesti, jos maksukehitys on aleneva:

| työnantajat | palkansaajat | työnantajat | palkansaajat |
|-------------|--------------|-------------|--------------|
| 2,80        | 1,40         | 2,20        | 0,80         |
| 2,75        | 1,35         | 2,15        | 0,75         |
| 2,70        | 1,30         | 2,10        | 0,70         |
| 2,65        | 1,25         | 2,05        | 0,65         |
| 2,60        | 1,20         | 2,00        | 0,60         |
| 2,55        | 1,15         | 1,95        | 0,55         |
| 2,50        | 1,10         | 1,90        | 0,50         |
| 2,45        | 1,05         | 1,85        | 0,45         |
| 2,40        | 1,00         | 1,80        | 0,40         |
| 2,35        | 0,95         | 1,75        | 0,35         |
| 2,30        | 0,90         | 1,70        | 0,30         |
| 2,25        | 0,85         | ...         | ...          |
|             |              | 0,85        | 0,15         |

Jos työnantajan työttömyysvakuutusmaksu on porrastettu, keskimääräinen työnantajan vakuutusmaksu määrätään käyttäen laskenta-perusteena arvioitua työnantajan työttömyysvakuutusmaksukertymää ja Tapaturmavakuutuslaitosten liiton viimeisintä käytettävissä olevaa yritysten palkkasummajakaumaa.

Palkkaturvan menojen katsotaan sisältyvän työnantajien työttömyysvakuutusmaksuun. Vastaavasti jäsenmaksujen tasaukseen käytettävä määrä jää pois määrättäessä 2 momentissa tarkoitettua työttömyysvakuutusmaksujen keskinäistä suhdetta. Pykälän 3 momentin mukaan asianomainen ministeriö vahvistaisi vuosittain määrän, joka työnantajien työttömyysvakuutusmaksun kertymästä kohdistuu palkkaturvasta aiheutuviin menoihin.

Pykälän 4 momentissa säädetään valtion liikelaitoksen maksettavasta työnantajan työttömyysvakuutusmaksun suuruudesta. Maksu määrättäisiin siten, ettei siinä otettaisi huomioon niitä kustannuseriä, joista liikelaitokset työnantajina ovat itse vastuussa tai joiden rahoitukseen työttömyysvakuutusrahasto ei osallistu. Näitä eriä ovat valtion työeläkelisät, koulutus- ja erorahaston ja palkkaturvan menot.

18 §. *Maksujen perusteena oleva tulo.* Pykälä vastaa asiallisesti voimassa olevaa sääntelyä. Työnantajan työttömyysvakuutusmaksu peritään työnantajalta samasta palkkasummasta kuin lakisääteinen tapaturmavakuutusmaksu. Valtion liikelaitokselta perittävä työnantajan työttömyysvakuutusmaksu määrätään liikelaitoksen maksamien ennakkooperaalain 13 §:ssä tarkoitettujen palkkojen perusteella, koska maksua ei peritä tapaturmavakuutusjärjestelmässä.

Työnantaja pitää palkansaajan työttö-

myysvakuutusmaksun työntekijältä, jota koskee lakisääteinen tapaturmavakuutuslainsuojan, 19 §:n mukaisesti jokaisen palkanmaksun yhteydessä. Palkansaajakäsitteen tulkintaa ja maksuvelvollisuuden henkilöllistä ulottuvuutta on edellä selostettu 14 §:n yhteydessä. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin mistä tulosta pidätys tehdään. Molempien säännösten, 14 §:n ja 18 §:n 3 momentin, edellytysten tulee täytyä, jotta palkansaajan työttömyysvakuutusmaksua koskeva maksuvelvollisuus syntyisi. Siten maksuvelvollisuutta ei ole, jos palkka ei kuulu lainkohdassa mainittujen verotusta koskevien säännösten piiriin. Tällainen tilanne voi olla esimerkiksi silloin, kun kysymyksessä on ulkomailla työskentely.

Työntekijältä pidätetyn maksun määräytymisperusteena ovat verotuslain säännökset 3 momentissa ehdotetun mukaisesti. Muulla kuin valtion sektorilla työnantaja puolestaan on 20 §:ssä ehdotetun mukaisesti vastuussa pidättämisestä maksuista tapaturmavakuutuslaitoksille saman palkkasumman mukaan, josta työnantajan työttömyysvakuutusmaksu määräytyy. Verotuksen ja tapaturmavakuutuksen palkkakäsitteet ovat näiltä osin kuitenkin yhtenevät, joten teknisesti eri perustein tehty määrittely ei kuitenkaan johda erilaiseen lopputulokseen.

Eräissä tilanteissa lakisääteisen tapaturmavakuutuksen menettelyä on kuitenkin yksinkertaistettu. Jos työnantaja, esimerkiksi kotitalous, palkkaa ainoastaan kotiapulaisen tai kotisiivoojan, lakisääteisestä tapaturmavakuutuksesta maksetaan kiinteä vuosimaksu (219 markkaa vuonna 1997) palkkasumman suuruudesta riippumatta. Kotiapulaisen työhön voi tapaturmavakuutuksessa noudatetun käytännön mukaan kuulua lapsiperheissä myös lapsenhoitoa. Näiden kiinteään vuosimaksuun perustuvien vakuutusten määrä on viime vuosina alentunut ollen tällä hetkellä noin 12 000. Nykyisin noudatetun käytännön mukaisesti, jos edellä todetun mukaisesti tapaturmavakuutuksessa on peritty kiinteä vuosimaksu, ei työttömyysvakuutusmaksuja perittäisi.

## 7 luku. Maksu- ja perintämenettely

19 §. *Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun maksamisen menettely.* Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu, jos 14 §:n ja 18 §:n 3 momentin edellytykset täyttyvät, pidätettäisiin ehdotuksen mukaan jokaisen

palkanmaksun yhteydessä.

20 §. *Maksujen perintä ja tilitys.* Ehdotettu perintä- ja tilitysmenettely vastaa voimassa olevaa perintäjärjestelmää. Käytännössä maksun perintä tapaturmavakuutusjärjestelmän yhteydessä hoidetaan siten, että vakuutusmaksun muodostavat ennakkovakuutusmaksu ja tasoitusvakuutusmaksu. Ennakkovakuutusmaksu on suoritettava vakuutusmaksukausittain etukäteen. Jos vakuutuskauden lopullinen vakuutusmaksu ylittää tai alittaa perityn ennakkovakuutusmaksun, vakuutuslaitos perii tai palauttaa lopullisen maksun ja ennakkovakuutusmaksun erotuksen. Ennakkovakuutusmaksu määritellään alkavalle vakuutukselle vakuutuslakemuksessa ilmoitettujen tietojen perusteella. Jatkuvan vakuutuksen ennakkovakuutusmaksu määrätään vakuutuslaitoksen käytettävissä olevien viimeisten palkkatietojen perusteella. Vakuutuskauden päätyttyä työnantaja antaa vakuutuslaitokselle palkkailmoituksen, jossa ilmoitetaan toteutuneet työpalkat. Palkkailmoituksen perusteella vakuutuslaitos määrittää lopullisen vakuutusmaksun.

Työttömyysvakuutusmaksujen perinnän valvonnan ohjaamiseksi ja yhtenäisen perintäkäytännön varmistamiseksi pykälässä ehdotetaan, että asianomainen ministeriö antaisi tarkemmat määräykset maksujen perintää ja tilitystä koskevien säännösten soveltamisesta. Asianomainen ministeriö vahvistaisi myös maksujen perinnästä vuosittain tehtävät sopimukset työttömyysvakuutusrahaston ja Tapaturmavakuutuslaitosten liiton sekä valtiokonttorin välillä.

21 §. *Maksuvelvollisuuden laiminlyönti.* Pykälän 1 momentissa ehdotetaan, että väärien tietojen antamisesta tai vakuutusmaksun määräämistä varten tarpeellisten tietojen antamisen laiminlyönnistä seuraamus olisi sama kuin tapaturmavakuutusjärjestelmässä. Vakuutuslaitoksella olisi mainituissa tilanteissa oikeus periä vakuutusmaksu enintään nelinkertaisena siltä osalta, jota vääriä ilmoitus tai laiminlyönti koskee. Muilta osin ehdotettu säännös vastaa voimassa olevan työttömyyskassalain 33 §:n 3 ja 4 momenttia.

## 8 luku. Maksuosojuksien siirto

22 §. *Perusturvaan tilitettävä työttömyysvakuutusmaksukertymä.* Pykälässä säädetään 7 §:ssä tarkoitetun palkansaajan työttömyysvakuutusmaksukertymän laskennallisesta määräytymisestä ja tilityksestä.

Ehdotuksen mukaan työttömyysvakuutusrahasto tilittää palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun kertymästä vuosittain asianomaisen ministeriön välityksellä kansaneläkelaitokselle määrän, joka keskimäärin vastaa työttömyyskassoihin kuulumattomien työntekijöiden palkansaajan työttömyysvakuutusmaksuista kertyvää määrää. Tilitettävän määrän vahvistaisi asianomainen ministeriö seuraavalle talousarviovuodelle prosenttimääränä palkansaajamaksukertymästä. Tilitys perustuisi empiirisiin tietoihin, esimerkiksi Tilastokeskuksen tietoihin perustuvaan tulonjakotilaston palveluaineistoon. Tällä perusteella arvioiden perusturvaan tilitettävä määrä olisi noin 15 prosenttia palkansaajamaksun tuotosta vuonna 1999.

Tilityksen määräämisestä ja suorittamisesta säädettäisiin tarkemmin asetuksella.

23 §. *Siirtymämaksu.* Pykälässä säädetään niistä menettelytavoista, joilla turvataan se, että valtion menot eivät rahoituksessa tehtävien uudelleen järjestelyjen johdosta siirtymävaiheen aikana kasva verrattuna vuoden 1998 tasoon.

Valtiolle aiheutuvina lisäkustannuksina otetaan huomioon se, että valtio vastaa perusturvaksi katsottavasta osuudesta työttömyyspäivärahoissa, koulutuspäivärahoissa ja vuorottelukorvauksissa. Lisäkustannuksia aiheuttaa myös se, että palkansaajamaksun tuotto, lukuun ottamatta perusturvan rahoitukseen tilitettävää noin 15 prosentin osuutta, tilitetään kokonaisuudessaan työttömyysvakuutusrahastolle. Vuonna 1998 palkansaajamaksun tuotosta 54 prosenttia 80 miljoonan markan ylittävältä osalta käytetään valtion menojen vähentämiseen ansioon suhteutetun työttömyysturvan rahoituksessa. Lisäksi palkansaajamaksun tuotosta 46 prosenttia vastaava määrä 80 miljoonan markan ylittävältä osalta valtion palveluksessa olevien ja muiden valtion eläkejärjestelmän mukaisesti vakuutettujen maksukertymästä tilitetään valtion eläkerahastolle työeläkelisien rahoitukseen. Ehdotuksen mukaan työttömyysvakuutusrahastosta valtion eläkerahastolle työeläkelisien rahoitukseen tilitettävä määrä on pienempi.

Valtion lisäkustannuksia pienentää se, ettei valtio 3 §:n 2 momentin mukaisesti osallistuisi lainkaan lomautusajan päivärahojen ja lisäpäivien rahoitukseen. Myös ansiotukien rahoituksen muuttuminen 4 §:n mukaisesti vähentäisi valtion menoja. Siirtymämaksua vahvistettaessa otettaisiin lisäksi huomioon

22 §:ssä tarkoitettu tilitys kansaneläkelaitokselle ja 6 §:n mukainen maksu valtion eläke-rahastolle työeläkelisien rahoitukseen.

Siirtymämaksua koskeva järjestely olisi voimassa kaksi vuotta.

Siirtymämaksu laskettaisiin edellisenä vuonna toteutuneiden menojen ja arvioidun tulokertymän perusteella. Maksun vahvistaisi valtioneuvosto. Asetuksella ehdotetaan annettavaksi tarkemmat siirtymämaksun soveltamista koskevat säännökset.

## 9 luku. Erinäisiä säännöksiä

24 §. *Muutoksenhaku.* Koska maksut peritään tapaturmavakuutusjärjestelmässä, maksuja koskevassa muutoksenhaussa noudatetaan tapaturmavakuutusjärjestelmän muutoksenhakua koskevia säännöksiä. Työnantajan ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun maksuunpanosta voi tehdä perustevalituksen tapaturmalautakunnalle kahden vuoden kuluessa sitä seuraavan vuoden alusta, jona saaminen on määrätty tai maksuunpanttu. Tapaturmalautakunnan päätöksestä voi edelleen valittaa vakuutusoikeuteen.

25 §. *Summien pyöristäminen.* Työttömyysvakuutusmaksut perittäisiin katkaistuna alaspäin täysiin markkoihin.

26 §. *Tarkemmat säännökset.* Tarkemmat säännökset lain toimeenpanosta annettaisiin asetuksella.

## 10 luku. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

27 §. *Voimaantulo.* Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä elokuuta 1998, jolloin vuotta 1999 koskevat työttömyysvakuutusmaksut voidaan vahvistaa tämän lain mukaisesti. Työttömyysetuuksien rahoitusosuudet määräytyisivät tämän lain mukaisesti vuoden 1999 alusta.

28 §. *Siirtymäsäännös.* Pykälässä säädetään kuluvalta ja aikaisemmilta vuosilta määrääikaisten lakien nojalla perittävien palkansaajan työttömyysvakuutusmaksujen tilitys- ja käyttämisestä valtionosuuden pienentämiseen.

### 1.2. Työttömyyskassalaki

19 §. *Jäsenmaksut.* Pykälään ehdotetaan tehtäväksi tekniset muutokset. Asianomaisen ministeriön toimivaltaa jäsenmaksujen vahvistamisessa rajoittaa 20 §:ään ehdotettu

tasotusrahaston sääntelyä koskeva muutos, minkä vuoksi pykälän loppuun ehdotetaan lisättäväksi tätä koskeva viittaus.

19 a §. *Jäsenmaksujen tasaus.* Ehdotuksen mukaan valtio ei enää osallistuisi jäsenmaksujen tasaukseen, vaan tasaukseen käytettäisiin työttömyysvakuutusrahaston varoja rahaston hallintoneuvoston vuosittain päättämä määrä. Jäsenmaksujen tasausta suoritettaisiin niille palkansaajakassoille, joiden maksamisen työttömyysetuuspäivien lukumäärä on edellisenä vuonna ylittänyt olennaisesti kassojen jäsentä kohti lasketut keskimääräiset työttömyysetuuspäivät. Tasaukseen käytettävä määrä voisi olla enintään markkamäärä, mikä vastaa 0,75 prosenttia työttömyyskassojen kalenterivuotena maksamista etuuksista.

Jäsenmaksujen tasausta on 19 a §:n mukaisesti maksettu vain kerran valtion talousarvioon otetulla määrärahalta. Vuonna 1992 jäsenmaksujen tasausta maksettiin 10 miljoonaa markkaa. Vuodesta 1994 lähtien jäsenmaksujen tasausta on maksettu palkansaaajan työttömyysvakuutusmaksun tuotosta 80 miljoonaa markkaa. Jäsenmaksujen tasauksella on ollut olennainen merkitys niillä aloilla toimivien kassojen työttömyysetuuksista aiheutuvan maksurasituksen alentamiseen, joilla etuusmenot ovat suuret suhteessa jäsenmäärään ja sen vuoksi jäsenmaksut ovat korkeat.

Voimassa olevan lain mukaan tasausperusteena on kassojen maksamat työttömyyspäivärahamenot. Koska tasauksen määrään vaikuttaa siten olennaisesti myös kassan maksaman päivärahan suuruus, jäsenmaksujen tasaus on osittain tästäkin syystä kohdistunut vain muutamaaan kassaan siten, että yksi työttömyyskassa on käytännössä saanut aina valtaosan tasauksesta. Jäsenmaksujen tasauksen määräytymisperustetta ehdotetaan muutettavaksi siten, että perusteena olisi työttömyysetuuspäivien lukumäärää. Päivärahapäiviin luettaisiin mukaan kaikki kassojen toimialaan kuuluvat työttömyysetuuspäivät kuten työttömyyspäivärahapäivät, työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen koulutustukipäivät, vuorotteluvapaakoikeilusta annetun lain mukaiset vuorottelukorvauspäivät, pitkäaikaistyöttömien omaehtoisen opiskelun tukipäivät sekä työttömien omaehtoisen opiskelun tukemisesta annetun lain mukaiset koulutuspäivärahapäivät.

Voimassa olevan lain mukaan jäsenmaksujen tasaus maksetaan niille työttömyyskas-

soille, joiden työttömyyspäivärahamenot ovat edellisenä vuonna ylittäneet 75 prosentilla kassojen jäsentä kohti lasketut keskimääräiset päivärahamenot. Palkansaaajan työttömyysvakuutusmaksun tuotosta maksettu tasaus on suoritettu alentamalla yliteprosentti 50 prosentiksi. Edellä mainitut yliteprosentit ovat käytännössä osoittautuneet liian korkeiksi jäsenmaksujen tasauksen tavoitteen kannalta. Tämän vuoksi ehdotetaan, että tasaus suoritettaisiin niille kassoille, joiden maksamien etuuspäivien lukumäärä on ylittänyt olennaisesti kassojen jäsentä kohti lasketut työttömyysetuuspäivät. Olennaisen rajana voitaisiin pitää esim 25 prosenttia, jolloin tasaukseen piiriin tulevien kassojen lukumäärä kasvaisi ja tasaus jakautuisi nykyistä tasausta tasaisemmin.

20 §. *Tasotusrahasto.* Ehdotuksen mukaan asianomainen ministeriö määritteli kunkin työttömyyskassan tasotusrahastolle vähimmäistason prosenttiosuutena kassan omalla vastuulla olevista etuusmenoista ja hallinto-kuluista. Tasotusrahaston tällä tavoin määriteltä vähimmäistaso olisi kaikille työttömyyskassoille sama kassan koosta ja toimialasta riippumatta. Työttömyyskassan maksuvalmiuden turvaavana tasotusrahaston vähimmäistasona voitaisiin pitää esimerkiksi 50 prosenttia edellä mainituista menoista. Vähimmäistaso voidaan myöhemmin tarvittaessa tarkistaa tätä suuremmaksikin. Vähimmäistaso määriteltäisiin vuosittain vahvistettaessa työttömyyskassan jäsenmaksua seuraavalle vuodelle. Vähimmäistason määrittelyssä tulisi ottaa huomioon työttömyyskassan useamman vuoden menot esimerkiksi siten, että taso määriteltäisiin edellisen vuoden toteutuneen, kuluvan vuoden talousarvion toteutumisen nusteena ja seuraavan vuoden talousarvion kassan omalla vastuulla olevien menojen keskiarvona.

Niiden työttömyyskassojen, joilla ei ole vähimmäistason mukaista tasotusrahastoa lain voimaan tullessa, tulisi kerätä rahasto ministeriön määräämässä kohtuullisessa ajassa. Tällaisena aikana voitaisiin pitää, tasotusrahaston tasosta riippuen, enintään kolme vuotta. Toisaalta jäsenmaksut tulisi vahvistaa siten, että saavutettu vähimmäistaso säilyy.

Pykälässä säädettäisiin erikseen tasotusrahaston niistä rajoista, joiden sisällä tasotusrahastoa voidaan käytännössä työttömyyskassan omilla päätöksillä kerätä tai purkaa ja siten tasata suhdannevaihteluista johtuvia

jäsenmaksutason muutoksia. Ehdotuksen mukaan työttömyyskassa voi vähimmäistason lisäksi kerätä tasoitusrahosta enintään ministeriön vahvistamaan enimmäismäärään. Tarkoituksenmukaisena, normaalit suhdannevaihtelut kattavana tasoitusrahoston enimmäismääränä voidaan pitää 400 prosenttia työttömyyskassan omalla vastuulla olevista kokonaismenoista. Ehdotetun säännöksen mukaan ministeriö ei voisi yksittäisen työttömyyskassan jäsenmaksua vahvistaessaan poiketa työttömyyskassan jäsenmaksuesityksestä, jos tasoitusrahoston voidaan arvioida kassan esittämällä jäsenmaksutasolla olevan edellä mainituin tavoin määritellyn vähimmäis- ja enimmäisrajan puitteissa.

Säännökset, jotka koskevat työttömyyskassan tasoitusrahoston käyttämistä kassan alijäämän kattamiseen säilyisivät ehdotuksen mukaan lain 22 §:ssä ennallaan.

23 §. *Kassan varojen käyttäminen.* Voimassa olevan säännöksen luettelo kassan maksamista etuuksista on lainsäädännön muutoksista johtuen puutteellinen. Luettelo ehdotetaan korvattavaksi yleisellä määritelmällä.

## 7 luku. Valtion ja työttömyysvakuutusrahaston rahoitusosuus

Työttömyysetuuksien rahoituksesta ehdotetaan säädettäväksi erillinen laki, minkä vuoksi työttömyyskassalain 8 ja 9 luku ehdotetaan kumottavaksi. Yrittäjäkassan rahoituksesta, valtion ja työnantajien rahoitusosuuksien maksamisen edellytyksistä ja maksuosuuksien suorittamisesta säädettäisiin työttömyyskassalain 7 luvussa, joka ehdotetaan muutettavaksi kokonaisuudessaan.

24 §. *Oikeus osuuksiin.* Pykälässä säänneltäisiin sekä valtionosuuden että työttömyysvakuutusrahaston osuuden saamisen edellytyksenä olevasta työttömyyskassan vähimmäisjäsenmäärästä. Ehdotuksen mukaan työttömyyskassan jäsenmäärän ollessa alle 8 000, alennetaan mainittuja rahoitusosuuksia suhteessa jäsenmäärään. Voimassa olevan lain mukaan sanottu vähimmäismäärä on edellytyksenä vuoden 1999 alusta lukien.

Pykälän 2 momentin mukaan ministeriö voisi jatkossakin erityisistä syistä myöntää poikkeuksen 1 momentin edellytyksestä. Koska niille työttömyyskassoille, jotka eivät vuonna 1998 täytä vähimmäisjäsenmäärää,

on myönnetty lainkohdan tarkoittama erivapaus, ei ehdotus vaikuta minkään työttömyyskassan asemaan vuonna 1998.

25 §. *Yrittäjäkassan rahoitus.* Yrittäjäkassojen rahoituksesta ehdotetaan rahoitusuudistuksen jälkeenkin säädettäväksi työttömyyskassalaissa, koska rahoitukseen ei pääsääntöisesti maksettaisi työttömyysvakuutusrahaston osuutta. Rahoitus olisi voimassa olevien säännösten mukainen siltä osin kuin on kysymys yrittäjäkassan maksamista päivärahoista niille jäsenilleen, jotka ovat täyttäneet yrittäjien työssäoloehdon. Jos kysymys on ansiotuista tai yrittäjäkassan työttömyysturvain 16 §:n mukaisen palkansaajan työssäoloehdon täyttäneille jäsenille niin sanottuna jälkisuoja-aikana maksamista etuuksista, rahoitus vastaisi esityksessä ehdotettua. Pykälään sisältyy tältä osin viittaussäännös työttömyysetuuksien rahoitusta koskevaan lakiin.

26 §. *Osuudet hallintokuluista.* Pykälässä säädettäisiin sekä valtion että työnantajien eli työttömyysvakuutusrahaston hallintokuluosuuksista. Asiallisesti säännös vastaa voimassa olevaa lainsäädäntöä.

27 §. *Osuuksien maksaminen.* Pykälään yhdistettäisiin osuuksien maksamista koskevat säännökset 7 luvusta (nyk. 27 ja 28 §) ja kumottavaksi ehdotettavasta 8 luvusta.

## 8 luku. Työttömyyskassojen keskuskassa ja tukimaksu

## 9 luku. Työttömyysvakuutusmaksu

Luvut ehdotetaan kokonaisuudessaan kumottaviksi. Työttömyyskassalain 29 §:ssä säädetään työttömyyskassojen keskuskassasta, jonka tehtävänä on työttömyyskassojen maksamien etuuksien rahoitukseen osallistuminen työttömyyskassalain mukaisesti. Esityksessä ehdotetaan työttömyyskassojen keskuskassan hallinto uudistettavaksi ja samalla muutettavaksi työttömyyskassojen keskuskassan nimi työttömyysvakuutusrahastoksi. Koska työttömyysetuuksien rahoitusta koskevat säännökset ehdotetaan koottavaksi yhteen rahoitusta koskevaan lakiin, on tarkoituksenmukaista, että myös työttömyyskassojen keskuskassaa koskevat säännökset edellä todettuine muutoksineen siirretään omaksi luvuksi 1. lakiehdotuksen mukaiseen lakiin.

### 1.3. Työttömyysturvalaki

37 §. *Rahoitus.* Pykälään ehdotetaan tehtäväksi ehdotetusta, työttömyysetuuksien rahoitusta koskevasta laista johtuvat tekniset muutokset.

### 1.4. Laki työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta

30 §. *Opintososiaalisten etuuksien rahoitus.* Pykälään ehdotetaan tehtäväksi esityksestä johtuvat tekniset muutokset. Ylläpito- ja korvaukset ja majoituskorvaus maksettaisiin edelleen kokonaisuudessaan valtion varoista. Perustuksiin ja niihin liittyviin lapsikorotuksiin voidaan lisäksi käyttää edellä mainitun rahoitusta koskevan lain 22 §:n mukaista perusturvaan tilitettävää vakuutusmaksukertymää.

### 1.5. Laki vuorotteluvapaakokeilusta

12 §. *Rahoitus.* Säännöksen säädösviittaus muutetaan.

### 1.6. Laki koulutus- ja erorahastosta

4 §. *Rahoitus.* Säädösviittaus muutetaan vastaamaan esityksessä ehdotettua.

### 1.7. Työntekijäin eläkelaki

12 c §. Pykälään tehdään esityksestä johtuvat tekniset muutokset.

### 1.8. Laki valtion eläkerahastosta

3 §. Valtion eläkerahastolle maksetaan eläkemaksut valtion eläkejärjestelmän piiriin kuuluvista palveluksista. Siten työttömyysvakuutusrahaston kyseisistä palveluksista suorittama maksu maksetaan valtion eläkerahastolle. Maksun määrä laskettaisiin ja maksu suoritettaisiin soveltuvin osin siten, kuin työntekijäin eläkelain 12 c §:ssä säädetään.

## 2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Ehdotetun työttömyysetuuksien rahoitusta koskevan lain 26 §:n nojalla annettaisiin tarkemmat säännökset sanotun lain soveltamisesta. Asetuksessa olisi säännökset muun muassa perusturvaan tilitettävän palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun maksukerty-

män tilittämisestä sekä lakiehdotuksen 23 §:n mukaisen siirtymämaksun määrän vahvistamisesta ja tilityksestä. Työttömyysvakuutusrahaston ohjesääntö ehdotetaan annettavaksi eri asetuksella. Eri työttömyysetuuksia koskevien lakien täytäntöönpanoasetuksiin tehdään lisäksi lakiehdotuksista johtuvat tekniset muutokset.

Työttömyysvakuutusmaksujen perintää ja tilitystä koskevan säännöksen mukaan asianomainen ministeriö antaisi tarkemmat määräykset mainitun pykälän soveltamisesta. Määräysten avulla työttömyysvakuutusmaksujen perinnän valvontaa voidaan tehostaa ja varmistaa yhdenmukainen perintämenettely eri vakuutuslaitoksissa.

Voimassa olevan lain mukaisesti sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaisi edelleen työttömyyskassojen jäsenmaksut ja vahvistaisi ne perusteet, joiden mukaan jäsenmaksujen tasausta maksetaan työttömyyskassoille. Ministeriö vahvistaisi myös työttömyyskassojen tasoitusrahaston vähimmäis- ja enimmäismäärän.

## 3. Voimaantulo

Ehdotetut lait muuttaisivat olennaisesti eri työttömyysetuuksien rahoitusjärjestelmiä. Tarkoituksena on, että ehdotetut muutokset koskisivat vuoden 1999 rahoitusosuuksia ja maksuperusteita. Jotta vuotta 1999 koskeva työttömyysetuuksien rahoitus voitaisiin toteuttaa ehdotetun mukaisesti, tulisi ehdotetut lait saattaa voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun ne on hyväksytty ja vahvistettu ja viimeistään elokuun 1998 alusta lukien. Ehdotettua rahoituslainsäädäntöä sovellettaisiin vuoden 1999 alusta. Valtion eläkerahastolle suoritettava työeläkelisää koskeva maksu määräytyisi vuoden 1999 alusta maksettujen ansiopäivärahopäivien perusteella, jolloin ehdotetun mukainen maksu maksettaisiin ensimmäisen kerran vuonna 2000.

## 4. Säättämisyjärjestys

Esityksessä ehdotetaan ansioon suhteutettujen ja muiden työntekoon perustuvien työttömyysetuuksien rahoituksen kokonaisvaltaista järjestelyä, jonka mukaan valtion vastattavaksi etuuksista jäisi perusturvaksi katsottava osuus työttömyysetuuksista. Työttömyyskassojen jäsenet rahoittaisivat jäsenmaksuilla työttömyyskassojen maksamista etuuksista 5,5 prosenttia kuitenkin siten, että

työttömyyskassan osuus koulutustuissa on 5,5 prosenttia ansiotuen ansio-osista. Työntantajat ja työntekijät vastaisivat ehdotuksen mukaan vakuutusmaksuilla muilta osin työttömyysturvan rahoituksesta. Vakuutusmaksut kerättäisiin tapaturmavakuutusjärjestelmässä ja tilitettäisiin työttömyysvakuutusrahastolle, joka huolehtisi tarvittavien varojen jakamisesta etuuksien maksajille.

Veron tai siihen verrattavan julkisoikeudellisen maksun eräs tunnusmerkki on se, että maksulla kerätään varoja ennalta määräämättömään tarkoitukseen julkiselle vallalle. Hallitusmuodon 61 §:n mukaan valtion verosta säädetään lailla, jossa ovat säännökset verovelvollisuuden ja veron suuruuden perusteista sekä verovelvollisen oikeusturvasta. Työntantajilta perittävän maksun osalta ehdotettu lainsäädäntö vastaa edellä mainituilta peruseriaateiltaan nykyisen työttömyyskassalain mukaisen työnantajan työttömyysvakuutusmaksun sääntelyä. Maksun suuruuden vahvistaisi kuitenkin asianomainen ministeriö työttömyysvakuutusrahaston esityksestä siten, että työttömyysvakuutusrahasto voi suoriutua lain mukaisista velvoitteistaan.

Palkansaajilta perittävän maksun osalta ehdotus poikkeaa määräaikaisilla palkansaajien työttömyysvakuutusmaksua koskevilla laeilla säädetyistä rahoitusjärjestelyistä. Palkansaajilta vuodesta 1993 lähtien perittyä työttömyysvakuutusmaksua on pidetty veroluontoisena maksuna, koska palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun tuotosta noin puolet on käytetty pienentämään valtion vastuuta työttömyyspäivärahamenojen rahoituksessa. Esityksessä ehdotetun palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun tuotto käytettäisiin kokonaisuudessaan työntekoon perustuvien työttömyysetuuksien rahoitukseen siltä osin kuin valtio ja yksittäiset työttömyyskassat eivät ole siitä vastuussa. Palkansaajat osallistuisivat siten vakuutusmuotoisen työttömyysturvan rahoitukseen laissa säädettyllä määräosuudella. Säännökset palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun suuruudesta ja suuruuden määräytymisestä suhteessa työttömyysmenojen muutoksiin sisältyvät 1 lakiehdotuksen 17 §:ään.

Työttömyysturvalain mukainen peruspäiväraha ja työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen perustuki ovat vakuutusmuotoisia työttömyysetuuksia. Niiden saamisen edellytyksenä on työssäoloehdon täyttyminen vastaavalla tavalla kuin ansioon suhteutetuissa työttömyysetuuksissa. Etuihin ei sovelleta tarve-

harkintaa ja peruspäiväraha poikkeaa myös keskeisiltä työvoimapolitiittisilta perusteiltaan hallitusmuodon 15 a §:n 2 momentin tarkoittamasta syyperusteisesta perusturvaetuudesta, työmarkkinatuesta. Esityksessä ehdotetaan vakuutusperiaatteen mukaisesti, että työstä ansaitusta palkasta pidätettyjä työttömyysvakuutusmaksuja käytettäisiin peruspäivärahan, perustuen ja niihin liittyvien lapsikorotusten rahoitukseen. Työttömyysvakuutusrahasto tilittäisi kansaneläkelaitokselle työttömyyskassoihin kuulumattomien palkansaajien vakuutusmaksusta määrän, joka keskimäärin vastaa työttömyyskassoihin kuulumattomien palkansaajien vakuutusmaksuista kertyvää määrää siltä osin, kuin näillä ei ole oikeutta niihin etuuksiin, joiden rahoittamiseen työttömyysvakuutusrahasto osallistuu. Vakuutusperiaatteen mukaisesti ehdotetaan myös työeläkelisän rahoittamista valtion eläkejärjestelmässä muutettavaksi siten, että työttömyysvakuutusrahasto vastaisi palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun tuoton osalta samoin perustein kuin työeläkejärjestelmässä työeläkelisän rahoittamisesta erityisellä valtion eläkerahastoon suoritettavalla maksulla.

Valtiontaloudellisista syistä esityksessä ehdotetaan, että siirtymävaiheen määräaikaisena järjestelynä tasoitettaisiin lainsäädäntömuutoksista johtuvaa kustannusrasitusta tarvittaessa erityisellä siirtymämaksulla. Lähtökohtana 1. lakiehdotuksen 23 §:n soveltamisessa on, että ehdotettavat rahoitusosuuksien ja muiden muutosten kustannusvaikutukset eivät siirtymäkauden aikana lisäisi valtion menoja ansioon suhteutettujen työttömyysetuuksien rahoituksessa. Työttömyyden ennakoidusta poikkeavasta kehityksestä johtuvia kustannusrasitusten muutoksia tasapainotettaisiin kahden vuoden ajan. Siirtymämaksua ei edellä todetun perusteella ole pidettävä hallitusmuodossa tarkoitettuna maksuna eikä sen 61 §:ssä tarkoitettuna verona.

Esityksessä ehdotetaan, että työttömyyskassojen keskuskassan hallinto uudistetaan ja samalla keskuskassan nimi muutetaan työttömyysvakuutusrahastoksi. Kysymyksessä ei siten ole uuden, valtion talousarvion ulkopuolisen rahaston perustaminen, vaan työttömyysvakuutusrahastoa koskevilla säännöksillä korvataan aiemmat keskuskassaa koskevat säännökset. Ehdotetut muutokset eivät myöskään muuta keskuskassan käyttötarkoitusta tai tehtäviä eivätkä kasvata rahas-

ton suuruutta sillä tavoin, että sitä olisi pidettävä asiallisesti uutena rahastona.

Edellä esitetyn perusteella hallitus katsoo, että ehdotetut lait voidaan säätää valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä säädetyssä järjestyksessä. Koska ehdotettavassa työttömyys-etuuksien rahoituksen uudistamista koske-

vassa lainsäädännössä on sen luonteen huomioon ottaen piirteitä, ettei sen lainsäätämistä järjestys ole yksiselitteinen, hallitus pitää tarpeellisena, että ehdotuksesta pyydetään perustuslakivaliokunnan lausunto.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

## 1.

**Laki****työttömyysetuuksien rahoituksesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

## 1 luku

**Yleiset säännökset**

## 1 §

*Lain tarkoitus*

Työttömyysturvalain (602/1984) mukaiset työttömyyspäivärahat, työvoimapoliittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (763/1990) mukaiset koulutustuet, vuorotteluvapaakeilusta annetun lain (1663/1995) mukaiset vuorottelukorvaukset ja työttömien omaehtoisen opiskelun tukemisesta annetun lain (1402/1997) mukaiset koulutuspäivärahat rahoitetaan perusturvaosuutta vastaavalla valtionosuudella ja tämän lain mukaisilla vakuutusmaksuilla ja työttömyyskassalain (603/1984) mukaisilla jäsenmaksuilla sekä sanotuista maksuista saatavilla sijoitustoiminnan tuotoilla siten kuin tässä laissa säädetään. Työeläkelainsäädännössä tarkoitetut työeläkelisät, koulutus- ja erorahastosta annetussa laissa (537/1990) tarkoitetut etuudet sekä palkkaturvalain (649/1973) mukainen palkkaturva rahoitetaan tämän lain mukaisilla maksuilla ja sijoitustoiminnan tuotoilla siten kuin tässä laissa säädetään.

Työttömyyskassojen rahoituksesta säädetään työttömyyskassalaissa.

## 2 §

*Työttömyysvakuutusmaksut*

Työnantajan on suoritettava työnantajan työttömyysvakuutusmaksu ja työntekijän palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu siten kuin jäljempänä säädetään. Työttömyysvakuutusmaksut on määrättävä siten, että tässä laissa tarkoitettu työttömyysvakuutusrahasto voi suoriutua lain mukaisista velvoitteistaan ottaen huomioon, mitä 9 §:n 2 momentissa säädetään.

## 2 luku

**Työttömyysetuuksien rahoitusosuudet**

## 3 §

*Ansioon suhteutettujen työttömyyspäivärahojen rahoitus*

Valtionosuutena työttömyyskassalle maksetaan kustakin työttömyyspäivärahasta työttömyysturvalain 22 §:n mukaista peruspäivärahaa vastaava määrä. Jos työttömyyspäiväraha maksetaan työttömyysturvalain 5 luvun mukaisesti soviteltuna tai 27 §:n tai 27 a §:n mukaisesti vähennettynä, valtionosuutena maksetaan se määrä, joka vastaa peruspäivärahan suhteellista osuutta kustakin täydestä työttömyyspäivärahasta.

Lomautusajalta maksettuihin päivärahoihin ja työttömyysturvalain 26 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettuihin lisäpäiviin ei suoriteta valtionosuutta. Työttömyysvakuutusrahaston osuutena maksetaan työttömyyskassalle näihin päivärahoihin 94,5 prosenttia menoista.

Työttömyyskassan osuus kustakin ansioon suhteutetusta työttömyyspäivärahasta on 5,5 prosenttia, jollei 1 momentin säännöksestä muuta johdu.

Muista kuin 2 momentissa tarkoitetuista ansioon suhteutetuista työttömyyspäivärahoista maksetaan työttömyysvakuutusrahaston osuutena työttömyyskassalle kustakin ansioon suhteutetusta työttömyyspäivärahasta maksetun työttömyyspäivärahan sekä 1 ja 3 momentin mukaisten määrien erotus.

Yrittäjäkassan rahoituksesta, työttömyyskassan hallintokuluihin kohdistuvasta valtionosuudesta ja työttömyysvakuutusrahaston osuudesta sekä valtionosuuden ja työttömyysvakuutusrahaston osuuden maksamisesta säädetään työttömyyskassalaissa ja työvoimapoliittisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa.

## 4 §

*Ansiotukien rahoitus*

Valtionosuutena työttömyyskassalle maksetaan kustakin työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaisesta ansiotuesta työttömyysturvalain 22 §:n mukaisesta peruspäivärahaa vastaava määrä. Jos ansiotuki maksetaan työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 18 §:n mukaisesti vähennettynä, valtionosuutena maksetaan se määrä, joka vastaa peruspäivärahan suhteellista osuutta täydestä ansiotuesta.

Työttömyyskassan osuus kustakin ansiotuen ansio-osasta on 5,5 prosenttia, jollei 1 momentin säännöksestä muuta johdu.

Työttömyysvakuutusrahaston osuutena maksetaan työttömyyskassalle kustakin ansiotuesta maksetun ansiotuen sekä 1 ja 2 momentin mukaisten määrien erotus.

## 5 §

*Muiden etuuksien rahoitus*

Työttömien omaehtoisen opiskelun tukemisesta annetun lain mukaisen koulutuspäivärahan ja vuorotteluvapaakokeilusta annetun lain mukaisen vuorottelukorvauksen rahoituksessa noudatetaan soveltuvien osin, mitä työttömyyspäivärahasta säädetään 3 ja 7 §:ssä.

## 6 §

*Työttömyysvakuutusrahaston rahoittamat etuudet*

Työttömyysvakuutusrahasto vastaa työntekijäin eläkelain (395/1961) 12 c §:ssä tarkoitetun työeläkelisää koskevan vakuutusmaksun, valtion eläkerahastosta annetun lain (1372/1989) 3 §:ssä tarkoitetun työeläkelisää koskevan maksun, palkkaturvalain 16 §:n mukaisen määrän sekä koulutus- ja erorahastosta annetun lain 4 §:n mukaisen määrän suorittamisesta.

## 7 §

*Peruspäivärahan ja perustuen rahoitus*

Työttömyysturvalain mukaisten peruspäivärahojen, työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaisten perustukien

sekä niihin liittyvien lapsikorotusten rahoitukseen työttömyysvakuutusrahasto maksaa asianomaisen ministeriön välityksellä kansaneläkelaitokselle 22 §:ssä tarkoitetun osuuden. Muilta osin menot rahoitetaan kansaneläkelaitokselle maksettavalla valtionosuudella.

Valtionosuuden suorittamisesta, valtionosuuden ennakoiden käyttämisestä ja kansaneläkelaitoksen työttömyyssetuuksien hallintokuluista säädetään työttömyysturvalaisa.

## 3 luku

**Työttömyysvakuutusrahasto**

## 8 §

*Työttömyysvakuutusrahasto*

Työnantajan ja palkansaajan rahoitusosuuksien järjestämiseksi ja työttömyyskassojen tukemiseksi on työttömyysvakuutusrahasto.

Työttömyysvakuutusrahaston ohjesääntö annetaan asetuksella. Rahaston hallintoneuvoston jäsenet nimittää valtioneuvosto työnantajien ja työntekijöiden edustavimpien keskusjärjestöjen, kunnallisen työmarkkinallistoksen ja evankelis-luterilaisen kirkon sopimusvaltuuskunnan ehdotuksesta. Hallintoneuvostossa on vähintään yhdeksän ja enintään 18 jäsentä. Jäsenistä kahden kolmasosan tulee edustaa työnantajia ja kolmasosan työntekijöitä. Hallintoneuvosto valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan, joista toisen tulee edustaa työnantajia ja toisen työntekijöitä edustavia jäseniä siten, että puheenjohtajuus on vuorovuosin työnantajien ja työntekijöiden edustajilla.

## 9 §

*Työttömyysvakuutusrahaston tehtävät*

Työttömyysvakuutusrahasto vastaa 1 §:n mukaisten etuuksien rahoituksesta siltä osin kuin valtio ja yksittäiset työttömyyskassat eivät ole siitä vastuussa.

Työttömyysvakuutusrahastolla voi maksuvalmiuden turvaamiseksi ja työttömyysvakuutusmaksujen vaihteluiden tasaamiseksi olla rahaston tuottojen ja menojen erotuksena muodostuva suhdannepuskuri. Työttö-

myysvakuutusrahaston hallintoneuvosto päättää työttömyysvakuutusmaksuesitystä tehdessään suhdanepuskurin keräämisestä tai purkamisesta.

Työttömyysvakuutusrahaston varoja on hoidettava tuloa tuottavasti ja turvaavasti.

Työttömyysvakuutusrahastolla on oikeus ottaa lainoja velvoitteittensa täyttämiseksi. Valtioneuvostolla on oikeus vastavakuuksia vaatimatta, mutta muutoin määräämillään ehdoilla antaa valtion omavelkaisia takauksia työttömyysvakuutusrahaston ottamien lainojen ja niissä sovittujen ehtojen täyttämiseksi.

## 10 §

### *Työttömyysvakuutusrahaston valvonta*

Työttömyysvakuutusrahastolle tässä laissa asetettujen velvollisuuksien täyttämistä valvoo sosiaali- ja terveysministeriö.

## 4 luku

### **Työnantajan työttömyysvakuutusmaksu**

## 11 §

### *Työnantajan vakuutusmaksuvelvollisuus*

Työnantaja, joka tapaturmavakuutuslain (608/1948) mukaan on velvollinen vakuuttamaan työntekijänsä, on velvollinen maksamaan työnantajan työttömyysvakuutusmaksun. Maksu peritään lakisääteisen tapaturmavakuutuksen vakuutusmaksun yhteydessä siten kuin 7 luvussa säädetään.

Velvollisuus työttömyysvakuutusmaksun maksamiseen on soveltuvien osin valtion liikelaitoksella, johon sovelletaan valtion liikelaitoksista annettua lakia (627/1987).

## 12 §

### *Työnantajan työttömyysvakuutusmaksusta vapauttaminen eräissä tapauksissa*

Sen estämättä, mitä 11 §:ssä säädetään, työnantaja ei ole velvollinen maksamaan työttömyysvakuutusmaksua sellaisen työntekijän osalta, joka palvelee ulkomaanliikenteen kauppa-alusluettelosta annetun lain (1707/1991) mukaiseen kauppa-alusluetteloon merkityssä suomalaisessa aluksessa ja joka ei asu Suomessa. Maksuvelvollisuutta

ei ole myöskään kommandiittiyhtiön vastuunalaisten yhtiömiesten tai avoimen yhtiön yhtiömiesten osalta. Työnantaja ei myöskään ole velvollinen maksamaan työttömyysvakuutusmaksua sellaisen työntekijän osalta, josta kansaneläkelaitos on asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain (1573/1993) 7 §:n 1 momentin nojalla päättänyt, ettei häneen enää sovelleta sosiaaliturvalainsäädäntöä.

## 13 §

### *Työnantajan työttömyysvakuutusmaksun määräytyminen*

Työnantajan työttömyysvakuutusmaksu voi olla porrastettu yrityksen maksaman palkkasumman mukaan.

Työttömyysturvalain 1 a §:n 1 momentissa tarkoitettua yrityksen osaomistajasta maksettava työnantajan työttömyysvakuutusmaksu on määrättävä siten, että se vastaa niiden etuuksien rahoitusta, joihin osaomistajat ovat oikeutettuja.

## 5 luku

### **Palkansaaajan työttömyysvakuutusmaksu**

## 14 §

### *Palkansaaajan vakuutusmaksuvelvollisuus*

Työ- tai virkasuhteessa tai muussa palvelussuhteessa olevat henkilöt, joita koskee työnantajan järjestämä pakollinen tai valtion virkamiesten tapaturmakorvauksesta annetun lain (449/1990) nojalla määrättyvä tapaturmavakuutuslaissa tarkoitettu tapaturmasuoja, ovat velvolliset suorittamaan palkansaaajan työttömyysvakuutusmaksun.

Maksuvelvollisia eivät ole kommandiittiyhtiön tai avoimen yhtiön yhtiömiehet eivätkä perhehoitajalaissa (312/1992) tarkoitettut perhehoitajat. Asianomainen ministeriö antaa tarkemmat määräykset palkansaaajan työttömyysvakuutusmaksua koskevien säännösten soveltamisesta.

## 15 §

### *Palkansaaajan työttömyysvakuutusmaksun määräytyminen*

Työttömyysturvalain 1 a §:n 1 momentissa

tarkoitettua yrityksen osaomistajan työttömyysvakuutusmaksu on määrättävä siten, että se vastaa niiden etuuksien rahoitusta, joihin osaomistajat ovat oikeutettuja.

### 16 §

#### *Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun verovähennyskelpoisuus*

Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu on verovähennyskelpoinen siten kuin tuloverolaissa (1535/1992) säädetään.

### 6 luku

#### **Työttömyysvakuutusmaksujen suuruus**

### 17 §

#### *Työttömyysvakuutusmaksujen määrä*

Asianomainen ministeriö vahvistaa työttömyysvakuutusrahaston hakemuksesta työnantajan työttömyysvakuutusmaksun ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun määrät.

Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu on 0,3 prosenttia palkasta lisättynä puolella siitä prosenttimäärästä, jolla työnantajan keskimääräisen työttömyysvakuutusmaksun ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun yhteismäärä prosentteina palkasta ylittää luvun kaksi. Jos työnantajan keskimääräisen vakuutusmaksun ja palkansaajan vakuutusmaksun yhteismäärä on pienempi kuin kaksi prosenttia, palkansaajan vakuutusmaksu on määrättävä kuitenkin vähintään 15 prosentiksi edellä sanotusta vakuutusmaksujen yhteismäärästä. Jos vakuutusmaksujen yhteismäärä on suurempi kuin kaksi prosenttia, on työnantajan ja palkansaajan vakuutusmaksun muutokset yhteismäärän ylittävältä osalta määrättävä siten, että muutokset jakautuvat tasan työnantajan keskimääräisen vakuutusmaksun ja palkansaajan vakuutusmaksun kesken.

Määrättäessä 2 momentissa tarkoitettua työttömyysvakuutusmaksujen keskinäistä suhdetta ei työnantajan keskimääräisessä työttömyysvakuutusmaksussa oteta huomioon palkkaturvan rahoitukseen tarvittavaa määrää eikä palkansaajan työttömyysvakuutusmaksussa työttömyyskassalain 19 a §:ssä tarkoitettua jäsenmaksujen tasaukseen tarvittavaa määrää. Asianomainen ministeriö vahvistaa vuosittain määrän, joka työnantajien

työttömyysvakuutusmaksun kertymästä kohdistuu palkkaturvasta aiheutuviin menoihin.

Valtion liikelaitoksen työttömyysvakuutusmaksun suuruuden määrää asianomainen ministeriö erikseen.

### 18 §

#### *Maksujen perusteena oleva tulo*

Työnantajan työttömyysvakuutusmaksu määrätään sen palkkojen määrän perusteella, jonka mukaan työnantajan tapaturmavakuutusmaksu määräytyy.

Valtion liikelaitoksen työttömyysvakuutusmaksu määrätään liikelaitoksen maksamien ennakoperintälain (1118/1996) 13 §:ssä tarkoitettujen palkkojen määrän perusteella.

Palkansaajalta pidetään työttömyysvakuutusmaksu ennakoperintälain 13 §:ssä tarkoitettua palkasta, tuloverolain 77 §:n mukaisesta palkkatulosta ja rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetun lain (627/1978) 4 §:ssä tarkoitettua palkasta sekä palvelurahasta.

### 7 luku

#### **Maksu- ja perintämenettely**

### 19 §

#### *Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun maksamisen menettely*

Työnantaja pidättää palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun sellaiselta työntekijältä, jota koskee lakisääteinen tapaturmavakuutussuoja, jokaisen palkanmaksun yhteydessä.

### 20 §

#### *Maksujen perintä ja tilitys*

Tapaturmavakuutuslain 29 §:ssä tarkoitettua vakuutuslaitokset perivät työnantajalta työnantajan työttömyysvakuutusmaksun ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun 18 §:n 1 momentin mukaisen palkkasumman perusteella. Palkkasummaan ei kuitenkaan lueta palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun osalta 14 §:n 2 momentissa tarkoitettuja palkkoja. Työnantaja vastaa vakuutuslaitokselle myös palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun suorittamisesta.

Vakuutuslaitoksella on oikeus vuoden alussa tai sen aikana alkavalta vakuutukselta kantaa työttömyysvakuutusmaksun ennakkoa. Vakuutusmaksu määrätään kalenterivuositain tapaturmavakuutuslain mukaisen vakuutuksen vakuutuskauden päätyttyä.

Työttömyysvakuutusmaksuina kertyneet varat viivästyskorkoineen suoritetaan työttömyysvakuutusrahastolle. Varojen tilittämisestä sekä työttömyysvakuutusrahaston suoritettavien maksuunpano-, perimis- ja tilityskulujen korvaamisperusteista on voimassa, mitä niistä asianomaisen ministeriön vahvistamassa työttömyysvakuutusrahaston ja Tapaturmavakuutuslaitosten liiton välisessä sopimuksessa määrätään.

Valtioneuvoston perii valtion palveluksessa olevan henkilöstön palkansaajan työttömyysvakuutusmaksut ja valtion liikelaitoksilta työnantajan työttömyysvakuutusmaksut määräämällänsä tavalla ja välittää kertyneet varat edelleen työttömyysvakuutusrahastolle siten kuin asianomaisen ministeriön vahvistamassa valtiokonttorin ja työttömyysvakuutusrahaston välisessä sopimuksessa määrätään.

Asianomainen ministeriö antaa tarkemmat määräykset tämän pykälän soveltamisesta.

## 21 §

### *Maksuvelvollisuuden laiminlyönti*

Työnantaja, joka on laiminlyönyt tapaturmavakuutuslaissa säädetyn vakuuttamisvelvollisuutensa, on velvollinen suorittamaan työttömyysvakuutusmaksun mainitun lain 36 §:n nojalla maksuunpannun vakuutusmaksun lisämaksuna. Lisämaksun maksuunpanossa noudatetaan sanotun lainkohdan säännöksiä. Jos työnantaja on antanut vääriä tietoja tai laiminlyönyt vakuutusmaksun määräämistä varten tarpeellisten tietojen antamisen, noudatetaan vastaavasti tapaturmavakuutuslain 37 §:n säännöksiä.

Työttömyysvakuutusmaksulle, jota ei ole suoritettu määräaikaan, peritään viivästysajalta korkolain (633/1982) 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun korkokannan mukainen vuotuinen viivästyskorko. Työttömyysvakuutusmaksu ja viivästyskorko saadaan ulosottaa ilman tuomiota tai päätöstä siten kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annettussa laissa (367/1961) säädetään.

## 8 luku

### **Maksuosuuksien siirto**

## 22 §

### *Perusturvaan tilitettävä työttömyysvakuutusmaksukertymä*

Työttömyysvakuutusrahasto tilittää asianomaisen ministeriön välityksellä palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun kertymästä kansaneläkelaitokselle työttömyysturvan peruspäivärahan ja työvoimapolitiittisen aikuis-koulutuksen perustukien rahoitukseen määrän, joka keskimäärin vastaa työttömyyskassoihin kuulumattomien työntekijöiden palkansaajan työttömyysvakuutusmaksuista kertyvää määrää. Vuositain tilitettävän määrän vahvistaa asianomainen ministeriö pyydettyään lausunnon työttömyysvakuutusrahastolta. Tilityksen määräämisestä ja suorittamisesta säädetään tarkemmin asetuksella.

## 23 §

### *Siirtymämaksu*

Valtionosuuden tasapainottamiseksi työttömyysvakuutusrahasto suorittaa valtiolle vuositain siirtymämaksun, jolla korvataan arvioidut, 2 luvun mukaisten rahoitusosuuksien voimaantulosta ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun tuoton jakoperusteiden muutoksesta valtiolle aiheutuvat lisäkustannukset. Siirtymämaksun määrän vahvistaa valtioneuvosto asianomaisen ministeriön esityksestä, jonka tulee pyytää asiasta työttömyysvakuutusrahaston lausunto. Siirtymämaksun määrää vahvistettaessa otetaan huomioon 3 §:n 2 momentissa ja 4 §:n 1 momentissa säädettyjen rahoitusosuuksien valtion menoja vähentävä vaikutus sekä 22 §:n mukainen perusturvaan tilitettävä työttömyysvakuutusmaksukertymä. Jos edellä mainituin perustein laskettuna valtion menojen arvioidaan vähentyvän talousarviovuonna, valtioneuvosto vastaavasti vahvistaa siirtymämaksun määrän, jonka valtion on suoritettava työttömyysvakuutusrahastolle. Siirtymämaksusta voidaan suorittaa ennakkoa.

Siirtymämaksua maksetaan kahden vuoden ajalta.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun määrän vahvistamisesta, sitä koskevasta lausunnonmenettelystä ja siirtymämaksun tilittämisestä säädetään tarkemmin asetuksella.

## 9 luku

**Erinäisiä säännöksiä**

## 24 §

*Muutoksenhaku*

Työnantajan ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun ja sen ennakon maksuunpanosta voidaan valittaa noudattaen, mitä tapaturmavakuutuslain 53 a §:n 3 ja 4 momentissa sekä 53 b §:n 1 momentissa säädetään.

## 25 §

*Summien pyöristäminen*

Tämän lain 4 ja 5 luvun mukaiset maksut suoritetaan täysin markoin siten, että laske-  
tun määrän päättyessä penneihin ne jätetään lukuun ottamatta.

## 26 §

*Tarkemmat säännökset*

Tarkemmat säännökset tämän lain toimenpanosta annetaan asetuksella.

## 10 luku

**Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset**

## 27 §

*Voimaantulo*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1998. Sitä sovelletaan työttömyysetuuksien rahoitukseen ja työttömyysvakuutusmaksuihin vuoden 1999 alusta.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

## 28 §

*Siirtymäsäännös*

Sen estämättä, mitä muualla laissa säädetään, vuosilta 1993—1998 perittävät palkansaajan työttömyysvakuutusmaksut tilitetään työttömyysvakuutusrahastolle. Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun tuoton käytöstä, tilityksen jakamisesta ja sosiaali- ja terveysministeriön oikeudesta velottaa työttömyysvakuutusrahaston tiliä välittäessään palkansaajan työttömyysvakuutusmaksut työttömyyskassoille noudatetaan vuoden 2002 loppuun, mitä asianomaiselta vuodelta perittävästä palkansaajan työttömyysvakuutusmaksusta annetussa laissa säädetään.

## 2.

## Laki

## työttömyyskassalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

*kumotaan* 24 päivänä elokuuta 1984 annetun työttömyyskassalain (603/1984) 8 ja 9 luku niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen,

*muutetaan* 19 §:n 1 momentti, 19 a, 20, 23 § sekä 7 luku siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen,

sellaisina kuin niistä ovat 19 §:n 1 momentti laissa 1318/1994, 19 a § viimeksi mainitussa laissa ja laissa 536/1990, 23 § laissa 1366/1990, seuraavasti:

## 19 §

*Jäsenmaksut*

Jäsenmaksut on määrättävä siten, että niitä palkansaajakassassa yhdessä valtionosuuden ja työttömyysvakuutusrahaston osuuden kanssa ja yrittäjäkassassa yhdessä valtionosuuden kanssa voidaan pitää riittävinä kassan sitoumusten täyttämiseen. Jäsenmaksut vahvistaa asianomainen ministeriö kassan tekemän esityksen pohjalta ottaen huomioon, mitä 20 §:ssä säädetään tasoitusrahastosta.

## 19 a §

*Jäsenmaksujen tasaus*

Eri aloilla vallitsevan työttömyysrasituksen tasoittamiseksi työttömyysvakuutusrahasto suorittaa jäsenmaksujen tasausta rahaston hallintoneuvoston vuosittain päättämän määrän niille palkansaajakassoille, joiden maksamien työttömyysetuuspäivien lukumäärä on edellisenä vuonna ylittänyt olennaisesti kassojen jäsentä kohti lasketut keskimääräiset työttömyysetuuspäivät. Jäsenmaksun tasaukseen voidaan vuosittain käyttää enintään määrä mikä, vastaa 0,75 prosenttia työttömyyskassojen kalenterivuotena maksamista etuuksista. Kassalle voidaan suorittaa ennakkoa jäsenmaksujen tasaukseen.

Asianomainen ministeriö määrää ne perusteet, joiden mukaan 1 momentissa tarkoitettu jäsenmaksujen tasaus maksetaan kassoille.

Jäsenmaksujen tasauksesta säädetään tarkemmin asetuksella.

## 20 §

*Tasoitusrahasto*

Työttömyyskassalla tulee olla tasoitusrahasto, johon vuotuinen ylijäämä siirretään. Kassan rahoituksen ja maksuvalmiuden turvaamiseksi tasoitusrahastossa tulee olla asianomaisen ministeriön vahvistama vähimmäismäärä.

Taloudellisista suhdanteista johtuvien jäsenmaksuvaihteluiden tasaamiseksi työttömyyskassa voi lisäksi kerätä tasoitusrahastoa enintään asianomaisen ministeriön vahvistamaan enimmäismäärään.

Tasoitusrahastosta säädetään erikseen asetuksella.

## 23 §

*Kassan varojen käyttäminen*

Työttömyyskassan varoja ei saa käyttää muihin tarkoituksiin kuin työttömyyskassan maksettavaksi säädettyjen etuuksien sekä kassan tarpeellisten hallintokulujen suorittamiseen.

## 7 luku

**Valtion ja työttömyysvakuutusrahaston rahoitusosuus**

## 24 §

*Oikeus osuuksiin*

Kun työttömyyskassan säännöt on vahvistettu, on kassalla siltä ajalta, jona sen jäsen-

määrä on vähintään 8 000, oikeus saada valtionosuus ja työttömyysvakuutusrahaston osuus siten kuin työttömyysetuuksien rahoituksesta annetussa laissa ( / ) säädetään. Jäsenmäärän ollessa alle 8 000 alennetaan osuuksia suhteessa jäsenmäärään.

Asianomainen ministeriö voi hyväksyä erityisistä syistä 1 momentissa mainitun jäsenmäärän estämättä työttömyyskassan täysiin osuuksiin oikeuttavaksi.

## 25 §

### *Yrittäjäkassan rahoitus*

Valtionosuutena maksetaan asianomaisen ministeriön hyväksymistä yrittäjäkassan työttömyysturvalain 16 a §:n nojalla maksamista päivärahoista ja ansiotuista työttömyysturvalain 22 §:n mukaista peruspäivärahaa ja 24 §:n mukaista lapsikorotusta vastaava määrä. Yrittäjäkassan työttömyysturvalain 16 §:n nojalla maksamien päivärahojen ja ansiotukien rahoituksessa noudatetaan soveltuvin osin, mitä työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain ( / ) 3 ja 4 §:ssä säädetään ansiopäivärahojen ja ansiotukien rahoituksesta.

## 26 §

### *Osuudet hallintokuluista*

Hallintokuluihin kohdistuvana valtionosuutena ja työttömyysvakuutusrahaston osuutena maksetaan:

1) työttömyysturvalain 22 §:ssä säädettyä peruspäivärahaa vastaava määrä kutakin alkavaa 100 jäsentä kohti, kuitenkin niin, että

sinä vuonna, jolloin työttömyyskassan säännöt on ensi kerran vahvistettu, ja sitä seuraavana vuonna on valtionosuus kaksinkertainen; ja

2) 0,35 prosenttia niistä kassan viimeksi kuluneen kalenterivuoden aikana maksamista työttömyyspäivärahoista, joihin suoritetaan valtionosuus tai työttömyysvakuutusrahaston osuus.

Hallintokuluihin kohdistuvat osuudet eivät yhteensä kuitenkaan saa olla enempää kuin neljä viidesosaa kassan maksamista kohtuullisista hallintokuluista.

## 27 §

### *Osuuksien maksaminen*

Valtionosuus maksetaan kultakin kalenterivuodelta. Työttömyyskassalle suoritetaan sen hakemuksesta kuukausittain riittävästi valtionosuuden ennakkoa siten, että ennakkojen määrä vastaa valtion sinä vuonna suoritettavaksi arvioitua määrää. Selvityksestä, joka työttömyyskassan tulee antaa hakiessaan ennakkoa ja valtionosuuden määräämistä varten, säädetään asetuksella.

Työttömyysvakuutusrahaston työttömyyspäivärahoihin ja hallintokuluihin kohdistuva osuus maksetaan kultakin kalenterivuodelta yhden kuukauden kuluessa siitä, kun työttömyysvakuutusrahastolle on esitetty osuuden laskemista varten tarvittavat tiedot. Osuuden ennakkoa suoritetaan työttömyyskassalle noudattaen soveltuvin osin, mitä säädetään valtionosuudesta 1 momentissa.

Tämä laki tulee voimaan \_\_\_\_\_ päivänä  
kuuta 199

## 3.

**Laki****työttömyysturvalain 37 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* 24 päivänä elokuuta 1984 annetun työttömyysturvalain (602/1984) 37 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 665/1993, seuraavasti:

## 37 §

*Rahoitus*

Peruspäiväraha ja siihen liittyvä lapsikorotus maksetaan valtion varoista ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun tuotosta. Valtion on suoritettava kuukausittain ennakkoa siten, että ennakkojen määrä vastaa valtion sinä vuonna suoritettavaksi arvioitua määrää ja että ennakot ovat riittävät menojen kattamiseen jokaisena kuukautena. Tämän lain mukaisesta toiminnasta kansaneläkelaitokselle aiheutuvat hallintokulut luetaan sen hallintokustannuksiksi.

Valtionosuuden suorittamisesta säädetään tarkemmin asetuksella.

Kansaneläkelaitos voi käyttää 1 momentissa tarkoitettuja ennakoita myös sosiaaliturvajärjestelmien soveltamista yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 69 ja 70 artiklan mukaisiin kustannuksiin.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199

## 4.

**Laki****työvoimapoliittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 30 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

*muutetaan* työvoimapoliittisesta aikuiskoulutuksesta 3 päivänä elokuuta 1990 annetun lain (763/1990) 30 §:n 1 ja 3 momentti, sellaisena kuin ne ovat, 1 momentti laissa 1479/1992 ja 3 momentti laissa 1194/1990, seuraavasti:

**30 §***Opintososiaalisten etuuksien rahoitus*

Ansiotuen rahoituksesta säädetään työttömyysetuuksien rahoituksesta annetussa laissa ( / ). Perustuki ja sen lapsikorotukset, perusturvaa vastaava valtionosuus ansiotuisista, ylläpitokorvaukset ja majoituskorvaus maksetaan valtion varoista talousarviossa asianomaisen ministeriön hallinnonalan pääluokassa tarkoitukseen osoitetulla määrärahalla. Määrärahan mitoituksessa otetaan huomioon edellä mainitun lain 22 §:n mukainen perusturvaan tilitettävä työttömyysvakuutusmaksukertymä.

-----

Tämän lain mukaisesta toiminnasta kansaneläkelaitokselle aiheutuvat hallintokulut luetaan sen hallintokustannuksiksi. Työttömyyskassalle aiheutuviin hallintokuluihin kohdistuvana valtionosuutena maksetaan 0,35 prosenttia kassan viimeksi kuluneen kalenterivuoden aikana maksamista opintososiaalisista etuuksista. Työttömyysvakuutusrahasto maksaa työttömyyskassalle hallintokuluihin kohdistuvana tukimaksuna yhtä suuren määrän kuin valtio suorittaa hallintokuluihin kohdistuvana osuutena.

Tämä laki tulee voimaan \_\_\_\_\_ päivänä \_\_\_\_\_ kuuta 199

## 5.

**Laki****vuorotteluvapaakokeilusta annetun lain 12 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* vuorotteluvapaakokeilusta 22 päivänä joulukuuta 1995 annetun lain (1663/1995)  
12 § seuraavasti:

12 §

laissa ( / ) ja työttömyysturvalain 37 §:ssä  
säädetään työttömyyspäivärahasta.*Rahoitus*Tämä laki tulee voimaan \_\_\_\_\_ päivänä \_\_\_\_\_ kuuta  
199

Vuorottelukorvauksesta työttömyyskassoi-  
le ja kansaneläkelaitokselle aiheutuvat kus-  
tannukset rahoitetaan noudattaen, mitä työt-  
tömyysetuuksien rahoituksesta annetussa  
\_\_\_\_\_

## 6.

**Laki****koulutus- ja erorahastosta annetun lain 4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* koulutus- ja erorahastosta 15 päivänä kesäkuuta 1990 annetun lain (537/1990)  
4 §:n 1 momentti seuraavasti:

## 4 §

*Rahoitus*

Työttömyysetuuksien rahoituksesta annettussa laissa ( / ) tarkoitettu työttömyysvaikutusrahoitus suorittaa varoistaan koulutus-

ja erorahastolle sen menoja varten vuosittain määrän, joka lasketaan sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamana prosenttimääränä työnantajan asianomaisena vuonna maksamista työpalkkoista.

\_\_\_\_\_

Tämä laki tulee voimaan \_\_\_\_\_ päivänä \_\_\_\_\_ kuuta 199

## 7.

**Laki****työntekijäin eläkelain 12 c §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

*muutetaan* 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain (395/1961) 12 c §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1167/1996, seuraavasti:

**12 c §**

Tämän lain ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain mukaista toimintaa harjoittaville eläkelaitoksille, merimieseläkeläissa tarkoitettulle merimieseläkessalle sekä kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkeläissa tarkoitettulle kunnalliselle eläkelaitokselle ja evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain mukaista toimintaa harjoittavalle kirkon keskusrahastolle työttömyys- ja koulutusajan huomioon ottamisesta aiheutuvan vastuun ja kulujen peittämiseksi tulee työttömyysetuuksien rahoituksesta annetussa laissa (     /     ) tarkoitettun työttömyysvakuutusrahaston suorittaa vuosittain asianomaisen ministeriön asettamassa määräajassa eläketurvakeskukselle vakuutusmaksu, joka lasketaan asianomaisen ministeriön vahvistamana prosenttimääränä työttömyysvakuutusrahaston saamista työttömyysvakuutusmaksuista. Määräosa on vahvistettava

siten, että vakuutusmaksuna arvion mukaan kertyy 80 prosenttia siitä määrästä, joka saatisiin, jos 7 f §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettua etuutta vastaavilta päiviltä suoritettaisiin tämän lain mukaista keskimääräistä vakuutusmaksua vastaava maksu. Keskimääräisessä vakuutusmaksussa ei tällöin oteta huomioon eläketurvakeskuksen luottovakuutusta varten perittävää vakuutusmaksun osaa. Vakuutusmaksun perusteena olevana palkkana käytetään sitä työansiota, jonka arvioidaan vastaavan 7 f §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettun etuuden perusteena olevaa keskimääräistä palkkaa. Eläketurvakeskuksen ja työttömyysvakuutusrahaston yhteisestä esityksestä asianomainen ministeriö voi määrätä suoritettavaksi edellä sanotun vakuutusmaksun ennakkoa.

—————  
Tämä laki tulee voimaan     päivänä     kuuta 199

8.

## Laki

### valtion eläkerahastosta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

*lisätään* valtion eläkerahastosta 29 päivänä joulukuuta 1989 annettuun lakiin (1372/1989) 3 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 942/1993, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 ja 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, seuraavasti:

3 §

Työttömyysvakuutusrahasto suorittaa valtion eläkerahastolle työttömyys- ja koulutustajan huomioon ottamisesta aiheutuvan vastuun ja kulujen peittämiseksi maksun sovel-

tuv in osin siten, kuin työntekijäin eläkelain (395/1961) 12 c §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199

Helsingissä 8 päivänä toukokuuta 1998

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Sosiaali- ja terveysministeri *Sinikka Mönkäre*

## 2.

## Laki

## työttömyyskassalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*kumotaan* 24 päivänä elokuuta 1984 annetun työttömyyskassalain (603/1984) 8 ja 9 luku niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen,  
*muutetaan* 19 §:n 1 momentti, 19 a, 20, 23 § sekä 7 luku siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen,  
 sellaisina kuin niistä ovat 19 §:n 1 momentti laissa 1318/1994, 19 a § viimeksi mainitussa laissa ja laissa 536/1990, 23 § laissa 1366/1990, seuraavasti:

## Voimassa oleva laki

## 19 §

## Jäsenmaksut

Jäsenmaksut on määrättävä siten, että niitä palkansaajakassassa yhdessä valtionosuuden ja työttömyyskassojen keskuskassan tukimaksun kanssa ja yrittäjäkassassa yhdessä valtionosuuden kanssa voidaan pitää riittävinä kassan sitoumusten täyttämiseen. Jäsenmaksut vahvistaa sosiaali- ja terveysministeriö kassan tekemän esityksen pohjalta.

## 19 a §

## Jäsenmaksujen tasaus

Eri aloilla vallitsevan työttömyysrasituksen tasoittamiseksi valtio voi suorittaa jäsenmaksujen tasausta valtion talousarviossa sanottuun tarkoitukseen osoitettujen määrärahojen puitteissa niille palkansaajakassoille, joiden työttömyyspäivärahamenot ovat edellisenä vuonna ylittäneet 75 prosentilla kassojen jäsentä kohti lasketut keskimääräiset päivärahamenot. Kassalle voidaan suorittaa ennakkoa jäsenmaksujen tasaukseen.

Sosiaali- ja terveysministeriö määrää ne perusteet, joiden mukaan 1 momentissa tar-

## Ehdotus

## 19 §

## Jäsenmaksut

Jäsenmaksut on määrättävä siten, että niitä palkansaajakassassa yhdessä valtionosuuden ja *työttömyysvakuutusrahaston osuuden* kanssa ja yrittäjäkassassa yhdessä valtionosuuden kanssa voidaan pitää riittävinä kassan sitoumusten täyttämiseen. Jäsenmaksut vahvistaa *asianomainen ministeriö* kassan tekemän esityksen pohjalta *ottaen huomioon, mitä 20 §:ssä säädetään tasoitusrahastosta.*

## 19 a §

## Jäsenmaksujen tasaus

Eri aloilla vallitsevan työttömyysrasituksen tasoittamiseksi *työttömyysvakuutusrahasto* suorittaa jäsenmaksujen tasausta *rahaston hallintoneuvoston vuosittain päättämän määrän* niille palkansaajakassoille, joiden *maksamien työttömyysetuuspäivien lukumäärä* on edellisenä vuonna ylittänyt *olennaisesti* kassojen jäsentä kohti lasketut keskimääräiset työttömyysetuuspäivät. Jäsenmaksun *tasaukseen* voidaan vuosittain käyttää enintään määrä mikä vastaa 0,75 prosenttia työttömyyskassojen kalenterivuotena maksamista etuuksista. Kassalle voidaan suorittaa ennakkoa jäsenmaksujen tasaukseen.

*Asianomainen ministeriö* määrää ne perusteet, joiden mukaan 1 momentissa tarkoitettu

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

koitettu jäsenmaksujen tasaus maksetaan kassoille.

Jäsenmaksujen tasauksesta säädetään tarkemmin asetuksella.

## 20 §

*Tasotusrahasto*

Työttömyyskassalla tulee olla tasotusra-  
hasto. Vuotuinen ylijäämä siirretään tasotus-  
rahastoon, kunnes sen määrä on sosiaali- ja  
terveysministeriön vahvistaman täyden mää-  
rän suuruinen.

Tasotusrahastosta säädetään erikseen ase-  
tuksella.

## 23 §

*Kassan varojen käyttäminen*

Työttömyyskassan varoja ei saa käyttää  
muihin tarkoituksiin kuin työttömyysturva-  
lain perusteella maksettavien työttömyyspäi-  
värahojen, työvoimapoliittisesta aikuiskoulu-  
tuksesta annetun lain mukaisten ansiotukien  
ja muiden opintososiaalisten etuuksien sekä  
tarpeellisten hallintokulujen suorittamiseen.

## 7 luku

*Valtion osuus*

## 24 §

*Oikeus valtionosuuteen*

Kun työttömyyskassan säännöt on vahvis-  
tettu, on kassalla siltä ajalta, jona sen jäsen-  
määrä on vähintään 3 000, oikeus saada val-  
tionosuus. Jäsenmäärän ollessa alle 3 000  
alennetaan valtionosuutta suhteessa jäsen-  
määrään.

Valtionosuus kohdistuu kassan maksamiin

jäsenmaksujen tasaus maksetaan kassoille.

Jäsenmaksujen tasauksesta säädetään tar-  
kemmin asetuksella.

## 20 §

*Tasotusrahasto*

Työttömyyskassalla tulee olla tasotusra-  
hasto, johon vuotuinen ylijäämä siirretään.  
Kassan rahoituksen ja maksuvalmiuden tur-  
vaamiseksi tasotusrahastossa tulee olla asi-  
anomaisen ministeriön vahvistama vähim-  
mäismäärä.

Taloudellisista suhdanteista johtuvien jä-  
senmaksuvaihteluiden tasaamiseksi työttö-  
myyskassa voi lisäksi kerätä tasotusrahastoa  
enintään asianomaisen ministeriön vahvista-  
maan enimmäismäärään.

Tasotusrahastosta säädetään erikseen ase-  
tuksella.

## 23 §

*Kassan varojen käyttäminen*

Työttömyyskassan varoja ei saa käyttää  
muihin tarkoituksiin kuin työttömyyskassan  
maksettavaksi säädettyjen etuuksien sekä  
kassan tarpeellisten hallintokulujen suoritta-  
miseen.

## 7 luku

*Valtion ja työttömyysvakuutusrahaston  
rahoitusosuus*

## 24 §

*Oikeus osuuksiin*

Kun työttömyyskassan säännöt on vahvis-  
tettu, on kassalla siltä ajalta, jona sen jäsen-  
määrä on vähintään 8 000, oikeus saada val-  
tionosuus ja työttömyysvakuutusrahaston  
osuus siten kuin työttömyysetuuksien rahoi-  
tuksesta annetussa laissa ( / ) sääde-  
tään. Jäsenmäärän ollessa alle 8 000 alenne-  
taan osuuksia suhteessa jäsenmäärään.

Asianomainen ministeriö voi hyväksyä eri-

## Voimassa oleva laki

## Ehdotus

työttömyyspäivärahoihin, työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaisten ansiotukien ansio-osiin ja hallintokuluihin. Ansiotuen ansio-osaan kohdistuva valtionosuus maksetaan 1 momentissa mainitusta edellytyksestä huolimatta aina täysimääräisenä.

tyisistä syistä 1 momentissa mainitun jäsenmäärän estämättä työttömyyskassan täysiin osuuksiin oikeuttavaksi.

## 25 §

## 25 §

*Valtionosuus päivärahoista ja ansiotuen ansio-osista*

*Yrittäjäkassan rahoitus*

Valtionosuus päivärahoista ja ansiotuen ansio-osista. Valtionosuus on 47,5 prosenttia sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymistä palkansaajakassan ja yrittäjäkassan työttömyysturvalain 16 §:n nojalla maksamista päivärahoista.

Valtionosuutena maksetaan asianomaisen ministeriön hyväksymistä yrittäjäkassan työttömyysturvalain 16 a §:n nojalla maksamista päivärahoista ja ansiotuista työttömyysturvalain 22 §:n mukaista peruspäivärahaa ja 24 §:n mukaista lapsikorotusta vastaava määrä. Yrittäjäkassan työttömyysturvalain 16 §:n nojalla maksamien päivärahojen ja ansiotukien rahoituksessa noudatetaan soveltuvin osin, mitä työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain ( 1 ) 3 ja 4 §:ssä säädetään ansiopäivärahojen ja ansiotukien rahoituksesta.

Valtionosuus työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaisen ansiotuen ansio-osaan on 47,5 prosenttia.

Valtionosuutena maksetaan sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymistä yrittäjäkassan työttömyysturvalain 16 a §:n nojalla maksamista päivärahoista työttömyysturvalain 22 §:n mukaista peruspäivärahaa ja 24 §:n mukaista lapsikorotusta vastaava osuus.

## 26 §

## 26 §

*Valtionosuus hallintokuluista*

*Osuudet hallintokuluista*

Hallintokuluihin kohdistuvana valtionosuutena maksetaan:

Hallintokuluihin kohdistuvana valtionosuutena ja työttömyysvakuutusrahaston osuutena maksetaan:

1) työttömyysturvalain 22 §:ssä säädettyä peruspäivärahaa vastaava määrä kutakin alkavaa 100 jäsentä kohti, kuitenkin niin, että sinä vuonna, jolloin työttömyyskassan säännöt on ensi kerran vahvistettu, ja sitä seuraavana vuonna on valtionosuus kaksinkertainen; ja

1) työttömyysturvalain 22 §:ssä säädettyä peruspäivärahaa vastaava määrä kutakin alkavaa 100 jäsentä kohti, kuitenkin niin, että sinä vuonna, jolloin työttömyyskassan säännöt on ensi kerran vahvistettu, ja sitä seuraavana vuonna on valtionosuus kaksinkertainen; ja

2) 0,35 prosenttia niistä kassan viimeksi

2) 0,35 prosenttia niistä kassan viimeksi

*Voimassa oleva laki*

kuluneen kalenterivuoden aikana maksamista työttömyyspäivärahoista, joihin suoritetaan valtionosuus.

## 27 §

*Valtionosuuden maksaminen*

Valtionosuus maksetaan kultakin kalenterivuodelta. Siitä selvityksestä, joka työttömyyskassan tulee antaa valtionosuuden määrittämistä varten, säädetään asetuksella.

## 8 luku

***Työttömyyskassojen keskuskassa ja tukimaksu***

## 29 §

*Työttömyyskassojen keskuskassa*

*Työttömyyskassojen tukena toimii työttömyyskassojen keskuskassa.*

*Keskuskassan säännöt vahvistaa ja sen ylintä päätösvaltaa käyttävän toimielimen jäsenet nimittää valtioneuvosto työntantajien edustavimpien keskusjärjestöjen, kunnallisen työmarkkinalaitoksen ja evankelis-luterilaisen kirkon sopimusvaltuuskunnan ehdotuksesta.*

*Keskuskassalle tässä laissa asetettujen velvollisuuksien täyttämistä valvoo sosiaali- ja terveysministeriö.*

*Keskuskassalla voi olla maksuvalmiuden turvaamiseksi suhdannerahasto. Keskuskas-*

*Ehdotus*

kuluneen kalenterivuoden aikana maksamista työttömyyspäivärahoista, joihin suoritetaan valtionosuus tai työttömyysvakuutusrahaston osuus.

## 27 §

*Osuuksien maksaminen*

Valtionosuus maksetaan kultakin kalenterivuodelta. Työttömyyskassalle suoritetaan sen hakemuksesta kuukausittain riittävästi valtionosuuden ennakkoa siten, että ennakkojen määrä vastaa valtion sinä vuonna suoritettavaksi arvioitua määrää. Selvityksestä, joka työttömyyskassan tulee antaa hakiessaan ennakkoa ja valtionosuuden määrittämistä varten, säädetään asetuksella.

*Työttömyysvakuutusrahaston työttömyyspäivärahoihin ja hallintokuluihin kohdistuva osuus maksetaan kultakin kalenterivuodelta yhden kuukauden kuluessa siitä, kun työttömyysvakuutusrahastolle on esitetty osuuden laskemista varten tarvittavat tiedot. Osuuden ennakkoa suoritetaan työttömyyskassalle noudattaen soveltuvien osin, mitä säädetään valtionosuudesta 1 momentissa.*

(kumotaan)

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

salla on oikeus ottaa Suomen markkamääräisiä kotimaisia lainoja velvoitteittensa täyttämiseksi.

Valtioneuvostolla on oikeus vastavakuuksia vaatimatta mutta muutoin määräämällään ehdoilla antaa valtion omavelkaisia takauksia keskuskassan ottamien lainojen ja niissä soveltuvien ehtojen täyttämisen vakuudeksi.

### 30 §

(kumotaan)

*Keskuskassan osuus päivärahoista ja ansiotuen ansio-osista*

Keskuskassa maksaa työttömyyskassalle, jolla on oikeus saada täyttä valtionosuutta, 47 prosenttia työttömyyskassan työttömyysturvalain 16 §:n nojalla maksamista ja palkansaajakassan työttömyysturvalain 16 a §:n nojalla maksamista työttömyyspäivärahoista. Tukimaksua ei kuitenkaan suoriteta sellaisista päivärahoista, joiden osalta työttömyyskassalla ei ole oikeutta valtionosuuteen. Valtionosuuden ollessa 24 §:n mukaisesti alennettu, alennetaan tukimaksua samassa suhteessa.

Keskuskassan tukimaksu palkansaajakassalle työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaisen ansiotuen ansio-osaan siltä osin, kuin se maksetaan ansioon suhteutettuna, on 47 prosenttia.

### 31 §

(kumotaan)

*Keskuskassan osuus hallintokuluista*

Keskuskassa maksaa palkansaajakassalle hallintokuluihin kohdistuvana tukimaksuna yhtä suuren markkamäärän kuin mitä valtio 26 §:n 1 momentin nojalla suorittaa sanottuihin kuluihin kohdistuvana osuutena.

Valtionosuuden ollessa 24 §:n mukaisesti alennettu alennetaan tukimaksua samassa suhteessa.

### 32 §

(kumotaan)

*Tukimaksun maksuajankohta*

Työttömyyspäivärahoihin ja hallintokuluihin kohdistuva tukimaksu maksetaan kunkin kalenterivuodelta yhden kuukauden ku-

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

luessa siitä, kun keskuskassalle on esitetty tukimaksun laskemista varten tarvittavat tiedot.

Tukimaksun ennakkoa suoritetaan työttömyyskassalle noudattaen soveltuvin osin mitä valtionosuuden ennakosta on 28 §:ssä säädetty.

**9 luku****(kumotaan)*****Työttömyysvakuutusmaksu*****33 §*****Velvollisuus suorittaa  
työttömyysvakuutusmaksu***

Työnantaja, joka tapaturmavakuutuslain (608/48) mukaan on velvollinen vakuuttamaan työntekijänsä, on velvollinen maksamaan työttömyysvakuutusmaksun, joka peritään tapaturmavakuutuslain mukaisesta vakuutuksesta, lukuun ottamatta sanotun lain 57 §:ssä tarkoitettuja vakuutuksia, maksuunpannun vakuutusmaksun lisämaksuna.

Vakuutusyhtiöllä on oikeus vuoden alussa tai sen aikana alkavalta vakuutukselta kantaa työttömyysvakuutusmaksun ennakkoa. Vakuutusmaksu määrätään kalenterivuositain tapaturmavakuutuslain mukaisen vakuutuksen vakuutuskauden päätyttyä.

Työnantaja, joka on laiminlyönyt tapaturmavakuutuslaissa säädetyn vakuuttamisvelvollisuutensa, on velvollinen suorittamaan työttömyysvakuutusmaksun mainitun lain 36 §:n nojalla maksuunpannun vakuutusmaksun lisämaksuna. Lisämaksun maksuunpanossa noudatetaan sanotun lainkohdan säännöksiä.

Työttömyysvakuutusmaksulle, jota ei ole suoritettu määräaikana, peritään viivästysajalta korkolain 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun korkokannan mukainen vuotuinen viivästyskorko. Työttömyysvakuutusmaksu ja viivästyskorko saadaan ulosottaa ilman tuomiota tai päätöstä.

**33 a §****(kumotaan)*****Työttömyysvakuutusmaksun suorittaminen  
eräissä tapauksissa***

*Sen estämättä, mitä 33 §:ssä säädetään,*

## Voimassa oleva laki

## Ehdotus

työnantaja ei ole velvollinen maksamaan työttömyysvakuutusmaksua työntekijän osalta, joka palvelee ulkomaanliikenteen kauppa-alusluettelosta annetun lain (1707/91) mukaiseen kauppa-alusluetteloon merkityssä suomalaisessa aluksessa ja joka ei asu Suomessa.

Velvollisuus työttömyysvakuutusmaksun maksamiseen on soveltuvin osin valtion liikelaitoksella, johon sovelletaan valtion liikelaitoksista annettua lakia (627/87). Työttömyysvakuutusmaksu määrätään liikelaitoksen maksamien ennakoperintälain (418/59) 4 §:n tarkoittamien palkkojen määrän perusteella. Liikelaitoksen työttömyysvakuutusmaksun suuruuden määrää valtioneuvosto erikseen. Muutoin noudatetaan soveltuvin osin, mitä 33 §:n 4 momentissa sekä 34 ja 36 §:ssä säädetään.

Valtiokonttori perii keskuskassan puolesta liikelaitokselta työttömyysvakuutusmaksun määräämällään tavalla ja välittää kertyneet varat edelleen keskuskassalle siten kuin valtiokonttorin ja keskuskassan välisessä sopimuksessa määrätään. Jollei tällaista sopimusta ole, on noudatettava sosiaali- ja terveysministeriön antamia ohjeita.

Sen estämättä, mitä 33 ja 34 §:ssä säädetään, velvollisuutta työttömyysvakuutusmaksun maksamiseen ei ole kommandiittiyhtiön vastuunalaisten yhtiömiesten ja avoimen yhtiön yhtiömiesten osalta. Työttömyysturvalain 1 a §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetun työntekijän (yrityksen osaomistaja) osalta työnantaja on velvollinen maksamaan työttömyysvakuutusmaksua vain siltä osin, kuin maksulla rahoitetaan muun kuin tämän lain mukaiset velvoitteet.

## 34 §

(kumotaan)

*Työttömyysvakuutusmaksun suuruus*

Valtioneuvosto vahvistaa vuosittain 33 ja 33 a §:ssä tarkoitetut työttömyysvakuutusmaksut siten, että keskuskassa voi suoriutua lain mukaisista velvoitteistaan. Maksu määrätään sen työpalkkojen määrän perusteella, jonka mukaan työnantajan tapaturmavakuutusmaksu määräytyy.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

35 §

(kumotaan)

*Vakuutusmaksujen tilittäminen*

*Työttömyysvakuutusmaksuna kertyneet varat viivästyskorkoineen suoritetaan keskuskassalle. Varojen tilittämisestä samoin kuin keskuskassan suoritettavien maksuunpano-, perimis- ja tilityskulujen korvaamisperusteista on voimassa, mitä niistä keskuskassan ja Tapaturmavakuutuslaitosten Liitto r.y:n välisellä sopimuksella määrätään. Jollei tällaista sopimusta ole, on noudatettava sosi-aali- ja terveysministeriön antamia ohjeita.*

36 §

(kumotaan)

*Valitus*

*Edellä 33 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetusta työttömyysvakuutusmaksun ja sen ennakon maksuunpanosta voidaan valittaa noudattaen, mitä tapaturmavakuutuslain 53 a §:n 3 momentissa ja 53 b §:n 1 momentissa on säädetty.*

*Tämä laki tulee voimaan  
kuuta 199*

*päivänä*

## 3.

## Laki

## työttömyysturvalain 37 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

*muutetaan* 24 päivänä elokuuta 1984 annetun työttömyysturvalain (602/1984) 37 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 665/1993, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

## 9 luku

## 9 luku

## Työttömyysturvan rahoitus

## Työttömyysturvan rahoitus

## 37 §

## 37 §

*Rahoitus**Rahoitus*

Peruspäiväraha ja siihen liittyvä lapsikorotus maksetaan valtion varoista. Valtion on suoritettava kuukausittain ennakkoa siten, että ennakkojen määrä vastaa valtion sinä vuonna suoritettavaksi arvioitua määrää ja että ennakot ovat riittävät menojen kattamiseen jokaisena kuukautena. Tämän lain mukaisesta toiminnasta kansaneläkelaitokselle aiheutuvat hallintokulut luetaan sen hallintokustannuksiksi. Valtionosuuden suorittamisesta säädetään tarkemmin asetuksella.

Kansaneläkelaitos voi käyttää 1 momentissa tarkoitettuja ennakoita myös Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen liitteissä mainitun Neuvoston asetuksella, joka koskee sosiaaliturvajärjestelmien soveltamista yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä (ETY N:o 1408/71) 69 ja 70 artiklan mukaisiin kustannuksiin.

Ansioturvan rahoituksesta säädetään työttömyyskassalaissa.

Peruspäiväraha ja siihen liittyvä lapsikorotus maksetaan valtion varoista ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun tuotosta. Valtion on suoritettava kuukausittain ennakkoa siten, että ennakkojen määrä vastaa valtion sinä vuonna suoritettavaksi arvioitua määrää ja että ennakot ovat riittävät menojen kattamiseen jokaisena kuukautena. Tämän lain mukaisesta toiminnasta kansaneläkelaitokselle aiheutuvat hallintokulut luetaan sen hallintokustannuksiksi.

Valtionosuuden suorittamisesta säädetään tarkemmin asetuksella.

Kansaneläkelaitos voi käyttää 1 momentissa tarkoitettuja ennakoita myös sosiaaliturvajärjestelmien soveltamista yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 69 ja 70 artiklan mukaisiin kustannuksiin.

Tämä laki tulee voimaan  
kuuta 199

päivänä

## 4.

## Laki

## työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 30 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

*muutetaan* työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta 3 päivänä elokuuta 1990 annetun lain (763/1990) 30 §:n 1 ja 3 momentti, sellaisena kuin ne ovat, 1 momentti laissa 1479/1992 ja 3 momentti laissa 1194/1990, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

## 30 §

*Opintososiaalisten etuuksien rahoitus*

Perustuki, lapsikorotukset, ansiotuen perusosa ja ansio-osan valtionosuus, ylläpitokorvaukset sekä majoituskorvaus maksetaan valtion varoista talousarviossa työministeriön hallinnonalan pääluokassa tarkoitukseen osoitetulla määrärahalla. Ansiotuen ansio-osan rahoituksesta säädetään työttömyyskassalaissa.

---

Tämän lain mukaisesta toiminnasta kansaneläkelaitokselle aiheutuvat hallintokulut luetaan sen hallintokustannuksiksi. Työttömyyskassalle aiheutuviin hallintokuluihin kohdistuvana valtionosuutena maksetaan 0,35 prosenttia kassan viimeksi kuluneen kalenterivuoden aikana maksamista opintososiaalisista etuuksista. Työttömyyskassojen keskuskassa maksaa työttömyyskassalle hallintokuluihin kohdistuvana tukimaksuna yhtä suuren määrän kuin valtio suorittaa hallintokuluihin kohdistuvana osuutena.

*Ehdotus*

## 30 §

*Opintososiaalisten etuuksien rahoitus*

*Ansiotuen rahoituksesta säädetään työttömyysetuuksien rahoituksesta annetussa laissa ( / ). Perustuki ja sen lapsikorotukset, perusturvaa vastaava valtionosuus ansiotuisista, ylläpitokorvaukset ja majoituskorvaus maksetaan valtion varoista talousarviossa asianomaisen ministeriön hallinnonalan pääluokassa tarkoitukseen osoitetulla määrärahalla. Määrärahan mitoituksessa otetaan huomioon edellä mainitun lain 22 §:n mukainen perusturvaan tilitettävä työttömyysvakuutusmaksukertymä.*

---

Tämän lain mukaisesta toiminnasta kansaneläkelaitokselle aiheutuvat hallintokulut luetaan sen hallintokustannuksiksi. Työttömyyskassalle aiheutuviin hallintokuluihin kohdistuvana valtionosuutena maksetaan 0,35 prosenttia kassan viimeksi kuluneen kalenterivuoden aikana maksamista opintososiaalisista etuuksista. Työttömyysvakuutusrahasto maksaa työttömyyskassalle hallintokuluihin kohdistuvana tukimaksuna yhtä suuren määrän kuin valtio suorittaa hallintokuluihin kohdistuvana osuutena.

---

*Tämä laki tulee voimaan      päivänä  
kuuta 199*

---

## 5.

**Laki****vuorotteluvapaakokeilusta annetun lain 12 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* vuorotteluvapaakokeilusta 22 päivänä joulukuuta 1995 annetun lain (1663/1995)  
12 § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

12 §

12 §

*Rahoitus**Rahoitus*

Vuorottelukorvauksesta työttömyyskassoille ja kansaneläkelaitokselle aiheutuvat kustannukset rahoitetaan noudattaen, mitä työttömyysturvalain 37 §:ssä ja työttömyyskasalain 6—8 luvussa säädetään työttömyyspäivärahasta.

Vuorottelukorvauksesta työttömyyskassoille ja kansaneläkelaitokselle aiheutuvat kustannukset rahoitetaan noudattaen, mitä *työttömyysetuuksien rahoituksesta annetussa laissa ( / )* ja työttömyysturvalain 37 §:ssä säädetään työttömyyspäivärahasta.

*Tämä laki tulee voimaan* \_\_\_\_\_ *päivänä*  
*kuuta 199* \_\_\_\_\_

## 6.

## Laki

## koulutus- ja erorahastosta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* koulutus- ja erorahastosta 15 päivänä kesäkuuta 1990 annetun lain (537/1990)  
 4 §:n 1 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

## 4 §

*Rahoitus*

Työttömyyskassalaissa (603/84) tarkoitettu työttömyyskassojen keskuskassa suorittaa varoistaan koulutus- ja erorahastolle sen menoja varten vuosittain määrän, joka lasketaan sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamana prosenttimääränä työnantajan asianomaisena vuonna maksamista työpalkoista.

*Ehdotus*

## 4 §

*Rahoitus*

*Työttömyysetuuksien rahoituksesta annettussa laissa ( / ) tarkoitettu työttömyysvaikutusrahoitus suorittaa varoistaan koulutus- ja erorahastolle sen menoja varten vuosittain määrän, joka lasketaan sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamana prosenttimääränä työnantajan asianomaisena vuonna maksamista työpalkoista.*

Tämä laki tulee voimaan \_\_\_\_\_ päivänä kuu-  
 ta 199 \_\_\_\_\_

## 7.

## Laki

## työntekijäin eläkelain 12 c §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain (395/1961) 12 c §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1167/1996, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

## 12 c §

Tämän lain ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain mukaista toimintaa harjoittaville eläkelaitoksille, merimieseläkeläissa tarkoitettulle merimieseläkekassalle sekä kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkeläissa tarkoitettulle kunnalliselle eläkelaitokselle ja evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain mukaista toimintaa harjoittavalle kirkon keskusrahastolle työttömyys- ja koulutusajan huomioon ottamisesta aiheutuvan vastuun ja kulujen peittämiseksi tulee työttömyyskassalaissa (603/1984) tarkoitettujen työttömyyskassojen keskuskassan suorittaa vuosittain asianomaisen ministeriön asettamassa määrääjässä eläketurvakeskukselle vakuutusmaksu, joka lasketaan asianomaisen ministeriön vahvistamana prosenttimääränä keskuskassan tukimaksuista. Määräosa on vahvistettava siten, että vakuutusmaksuna arvion mukaan kertyy 80 prosenttia siitä määrästä, joka saataisiin, jos 7 f §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettua etuutta vastaavilta päiviltä suoritettaisiin tämän lain mukaista keskimääräistä vakuutusmaksua vastaava maksu. Keskimääräisessä vakuutusmaksussa ei tällöin oteta huomioon eläketurvakeskuksen luottovakuutusta varten perittävää vakuutusmaksun osaa. Vakuutusmaksun perusteena olevana palkkana käytetään sitä työansiota, jonka arvioidaan vastaavan 7 f §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua etuuden perusteena olevaa keskimääräistä palkkaa. Eläketurvakeskuksen ja työttömyyskassojen keskuskassan yhteisestä esityksestä asianomainen ministeriö voi määrätä suoritettavaksi edellä sanotun vakuutusmaksun ennakkoa.

## 12 c §

Tämän lain ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain mukaista toimintaa harjoittaville eläkelaitoksille, merimieseläkeläissa tarkoitettulle merimieseläkekassalle sekä kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkeläissa tarkoitettulle kunnalliselle eläkelaitokselle ja evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain mukaista toimintaa harjoittavalle kirkon keskusrahastolle työttömyys- ja koulutusajan huomioon ottamisesta aiheutuvan vastuun ja kulujen peittämiseksi tulee *työttömyysetuuksien rahoituksesta annetussa laissa ( / )* tarkoitettujen *työttömyysvakuutusrahaston* suorittaa vuosittain asianomaisen ministeriön asettamassa määrääjässä eläketurvakeskukselle vakuutusmaksu, joka lasketaan asianomaisen ministeriön vahvistamana prosenttimääränä *työttömyysvakuutusrahaston saamista työttömyysvakuutusmaksuista*. Määräosa on vahvistettava siten, että vakuutusmaksuna arvion mukaan kertyy 80 prosenttia siitä määrästä, joka saataisiin, jos 7 f §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettua etuutta vastaavilta päiviltä suoritettaisiin tämän lain mukaista keskimääräistä vakuutusmaksua vastaava maksu. Keskimääräisessä vakuutusmaksussa ei tällöin oteta huomioon eläketurvakeskuksen luottovakuutusta varten perittävää vakuutusmaksun osaa. Vakuutusmaksun perusteena olevana palkkana käytetään sitä työansiota, jonka arvioidaan vastaavan 7 f §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua etuuden perusteena olevaa keskimääräistä palkkaa. Eläketurvakeskuksen ja *työttömyysvakuutusrahaston* yhteisestä esityksestä asianomainen ministeriö voi määrätä suoritettavaksi edellä sanotun vakuutusmaksun ennakkoa.

Tämä laki tulee voimaan \_\_\_\_\_ päivänä  
 kuuta 199 \_\_\_\_\_

## 8.

**Laki****valtion eläkerahastosta annetun lain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

*lisätään* valtion eläkerahastosta 29 päivänä joulukuuta 1989 annettuun lakiin (1372/1989) 3 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 942/1993, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 ja 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

3 §

*Ehdotus*

3 §

*Työttömyysvakuutusrahasto suorittaa valtion eläkerahastolle työttömyys- ja koulutustajan huomioon ottamisesta aiheutuvan vastuun ja kulujen peittämiseksi maksun soveltuvien osien siten, kuin työntekijäin eläkelain (395/1961) 12 c §:ssä säädetään.*

*Tämä laki tulee voimaan  
kuuta 199*

*päivänä*

